

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1988

Vyhlásené: 28.09.1988 Časová verzia predpisu účinná od: 01.09.1990 do: 31.12.1990

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

151

VYHLÁŠKA

Ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky

zo 6. septembra 1988,

**ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon
Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej
socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení**

Ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí Slovenskej socialistickej republiky po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí, s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi a so Slovenskou odborovou radou a po prerokovaní so Slovenským výborom Zväzu družstevných roľníkov podľa § 177 ods. 4 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a podľa § 58 zákona Slovenskej národnej rady č. 106/1988 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení ustanovuje:

PRVÁ ČASŤ

ORGÁNY SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

PRVÝ DIEL

POSUDKOVÝ ORGÁN SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

§ 1

Na rokovaní posudkového orgánu sociálneho zabezpečenia (ďalej len „posudkový orgán“) o invalidite (čiastočnej invalidite) príslušníka Česko-slovenskej armády alebo Zboru národnej bezpečnosti alebo Zboru nápravnej výchovy Slovenskej republiky musí byť prítomný lekár Česko-slovenskej armády alebo Zboru národnej bezpečnosti alebo Zboru nápravnej výchovy Slovenskej republiky.

§ 2

(1) Na rokovanie posudkového orgánu možno podľa potreby prizvať

- a) zástupcu organizácie, v ktorej účastník konania je alebo naposledy bol pracovne činný,
- b) zástupcu miestneho národného výboru, v ktorého obvode má účastník konania trvalý pobyt,
- c) zástupcu odborových organizácií a občianskych združení, ktoré pôsobia v Slovenskej republike v starostlivosti o posudzovaného,
- d) zástupcu príslušného nápravno-výchovného ústavu, ak ide o odsúdeného, ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody, alebo ústavu na výkon väzby, ak ide o obvineného (obžalovaného), ktorý je vo väzbe,
- e) ošetrojúceho lekára posudzovaného, ak je to nevyhnutné v záujme posúdenia zdravotného stavu účastníka konania,

f) iných občanov, od ktorých možno očakávať, že prispievajú k objasneniu závažných okolností dôležitých pre záver posudkového orgánu.

(2) Zástupcovia orgánov a organizácií uvedených v odseku 1 a orgánov sociálneho zabezpečenia musia byť prizvaní na rokovanie posudkového orgánu, ak o to tieto orgány (organizácie) požiadajú. Rovnako musí byť na rokovanie posudkového orgánu prizvaný, ak o to požiada, ošetrujúci lekár posudzovaného.

§ 3

Lekári, ktorí sú členmi posudkového orgánu, kontrolujú správnosť a úplnosť zdravotnej dokumentácie. Na rokovaní posudkového orgánu vyšetrojú posudzovaného občana v neprítomnosti tajomníka a osôb prizvaných na rokovanie. Zodpovedajú za to, že posúdenie občana bude v súlade so súčasnými poznatkami lekárskej vedy a s jednotnými zásadami posudzovania zdravotného stavu a pracovnej schopnosti na účely sociálneho zabezpečenia.

§ 4

Posudkové orgány zasadať v zdravotníckych zariadeniach štátnej zdravotníckej správy, prípadne v organizáciách, ktoré majú zdravotnícke zariadenia s potrebným vybavením; môžu zasadať aj na príslušných správach sociálneho zabezpečenia.

§ 4a

(1) Slovenská správa sociálneho zabezpečenia a okresná správa sociálneho zabezpečenia ustanovujú za člena svojho posudkového orgánu lekára štátnej zdravotníckej správy na návrh organizácie, v ktorej je lekár v pracovnom pomere.

(2) Posudkový orgán je schopný rokovať a uznávať sa, ak sú prítomní posudkový lekár sociálneho zabezpečenia, tajomník a lekár štátnej zdravotníckej správy. Posudkový orgán sa uznáva väčšinou hlasov.

(3) Posudkový lekár sociálneho zabezpečenia zaraďuje jednotlivé prípady na rokovanie posudkového orgánu, určuje zloženie posudkového orgánu na prerokúvanie jednotlivých prípadov a oboznamuje posudzovaného so záverom posudkového orgánu.

§ 5

(1) Lekárske správy na rokovanie posudkového orgánu vyhotovuje ošetrujúci lekár posudzovaného občana; dopĺňujúce odborné lekárske správy zabezpečujú odborní lekári tej nemocnice s poliklinikou, kde sa posudzovaný občan lieči, prípadne ich vyhotovujú odborní lekári príslušného zdravotníckeho zariadenia vyššieho stupňa (nemocnice s poliklinikou II. alebo III. typu).

(2) Pri posudzovaní maloletého občana vyhotovuje lekársku správu na rokovanie posudkového orgánu ošetrujúci detský alebo dorastový lekár. Lekársku správu preskúmava a jej správnosť a úplnosť overuje okresný, prípadne krajský odborník pre detské alebo dorastové lekárstvo.

(3) Ak ide o chorobu z povolania, vyhotovuje lekársku správu na rokovanie posudkového orgánu oddelenie (klinika) chorôb z povolania príslušného zdravotníckeho zariadenia.

(4) Pri zisťovacích lekárskech prehliadkach invalidity (čiastočnej invalidity) alebo zmenenej pracovnej schopnosti predkladá zdravotnú dokumentáciu na rokovanie posudkového orgánu lekárska poradná komisia príslušnej nemocnice s poliklinikou (polikliniky) po preskúmaní a overení správnosti a úplnosti tejto dokumentácie.

(5) Na svoje rokovanie môže posudkový orgán použiť aj závery ďalších odborných pracovísk zdravotníckych zariadení. Ich údaje porovnáva s výsledkami vyšetrenia v miestne príslušných zdravotníckych zariadeniach, prihliadne na výsledky vyšetrenia posudzovaného občana počas rokovania posudkového orgánu a svoj výrok podloží tými lekáorskými nálezmi, ktoré lepšie vystihujú skutočný stav.

§ 6

(1) Okresná správa sociálneho zabezpečenia vyžiada zdravotnú dokumentáciu na rokovanie posudkového orgánu najneskoršie do 3 pracovných dní po doručení žiadosti o dávku alebo službu sociálneho zabezpečenia.

(2) Štátna zdravotnícka správa predkladá požadovanú podkladovú zdravotnú dokumentáciu na rokovanie posudkového orgánu po jej overení podľa § 5 tejto vyhlášky

- a) do 14 kalendárnych dní odo dňa, keď bola žiadosť o zdravotnú dokumentáciu doručená zdravotníckemu zariadeniu, prípadne odo dňa konzultácie v konaní podľa predpisov o prechode z pracovnej neschopnosti do invalidity (čiastočnej invalidity),
- b) do 21 kalendárnych dní odo dňa, keď bola žiadosť o zdravotnú dokumentáciu doručená zdravotníckemu zariadeniu, ak treba lekáorskú správu doplniť dokladom o ďalšom odbornom vyšetrení.

(3) Posudkový orgán okresnej správy sociálneho zabezpečenia uskutoční zisťovaciu lekáorskú prehliadku v konaní o dávku alebo službu sociálneho zabezpečenia do 14 kalendárnych dní odo dňa, keď správa sociálneho zabezpečenia prevzala správnu a úplnú podkladovú zdravotnú dokumentáciu.

§ 6a

Kontrolné lekáorske prehliadky

Okresná správa sociálneho zabezpečenia svojim posudkovým orgánom posudzuje na účely sociálneho zabezpečenia pri kontrolných lekáorských prehliadkach zdravotný stav a pracovnú schopnosť občanov

1. v lehote určenej pri predchádzajúcom rokovaní alebo aj skôr, ak zistí posudkovo významné skutočnosti, ktoré odôvodňujú vykonanie kontrolnej lekáorskej prehliadky, alebo
2. na podnet iného orgánu sociálneho zabezpečenia.

§ 7

Konanie o kúpeľnej starostlivosti

(1) Okresná správa sociálneho zabezpečenia rozhoduje o kúpeľnej starostlivosti na základe návrhu ošetrojúceho lekára (ďalej len „návrh“)

(2) Pred prerokovaním návrhu v posudkovom orgáne posudkový lekár sociálneho zabezpečenia návrh preskúma a zabezpečí jeho správnosť a úplnosť.

(3) Okresná správa sociálneho zabezpečenia prerokuje návrh do 30 dní od jeho doručenia, prípadne od jeho doplnenia potrebnými údajmi.

(4) Ak okresná správa sociálneho zabezpečenia zistí, že návrhu nemožno vyhovieť, vydá rozhodnutie podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.²⁾

(5) V ostatných prípadoch okresná správa sociálneho zabezpečenia najneskoršie do 10 dní od prerokovania písomne oznámi účastníkovi konania, že mu poskytne kúpeľnú starostlivosť za

predpokladu, že okresná správa sociálneho zabezpečenia dostane vhodný poukaz a že kúpeľnú starostlivosť odôvodňuje aj poradie zdravotnej a inej naliehavosti. Súčasne ho upozorní, že v prípade, ak mu nepridelí poukaz na kúpeľnú liečbu do jedného roka od doručenia návrhu, bude sa mu môcť poskytnúť kúpeľná starostlivosť len na základe nového návrhu. Poradie zdravotnej a inej naliehavosti určí posudkový orgán.

(6) Posudkový orgán vedie evidenciu osôb, ktorým bol pridelený poukaz na kúpeľnú starostlivosť, a uschováva ju najmenej 5 rokov po poskytnutí kúpeľnej starostlivosti.

DRUHÝ DIEĽ KOMISIA STAROSTLIVOSTI O RODINU A DETI

§ 10

(1) Podľa potreby možno na rokovanie komisie starostlivosti o rodinu a deti prizvať

- a) rodičov dieťaťa, prípadne iné osoby zodpovedné za jeho výchovu,
- b) dieťa, ak je na primeranom stupni rozumového vývoja, spolu s rodičmi alebo inými osobami zodpovednými za jeho výchovu,
- c) zástupcu školy, ktorú dieťa navštevuje, domova mládeže alebo internátu, v ktorom má dieťa prechodný pobyt,
- d) zástupcu organizácie, v ktorej sa dieťa pripravuje na svoje budúce povolanie alebo je pracovne činné,
- e) detského alebo dorastového lekára,
- f) zástupcu spoločenských, charitatívnych a iných organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti,
- g) informovaných pracovníkov štátnych orgánov, zariadení, organizácií alebo jednotlivých občanov, ak je to účelné na objasnenie rozhodujúcich skutočností.

(2) Zástupcovia štátnych orgánov škôl, zariadení a organizácií uvedených v odseku 1, musia byť na rokovanie prizvaní, ak o to požiadajú.

DRUHÁ ČASŤ PODMIENKY A SPÔSOB POSKYTOVANIA SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

Prvá hlava

Poskytovanie dávok a služieb sociálnej starostlivosti

PRVÝ DIEĽ STAROSTLIVOSŤ O RODINU A DETI

Poradenská a výchovná starostlivosť

§ 11

(1) Národné výbory v nadväznosti na výchovné pôsobenie školy uskutočňujú vo svojej pôsobnosti prípravu občanov na manželstvo a rodičovstvo. Miestne národné výbory poverené vedením matrik rozvíjajú túto činnosť v súvislosti s prípravou snúbencov na uzavretie manželstva.

(2) Výchovu k manželstvu a zodpovednému rodičovstvu zabezpečujú národné výbory aj prostredníctvom svojich komisií, aktívov, zborov pre občianske záležitosti a zariadení. Pritom spolupracujú so spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti.

§ 12

Národné výbory poskytujú poradenskú a výchovnú starostlivosť mládeži, snúbencom, manželom, rodičom a iným občanom v manželských a rodinných vzťahoch, v otázkach plánovaného rodičovstva a náhradnej rodinnej starostlivosti aj prostredníctvom svojich zariadení; zameriavajú sa najmä na manželstvá ohrozené rozvratom, na úpravu vzájomných vzťahov rozvedených rodičov a ich detí, na starostlivosť rodičov o deti zdravotne postihnuté a aj na medzigeneračné vzťahy v rodinách.

§ 13

(1) Národné výbory poskytujú alebo sprostredkujú rodičom a iným osobám zodpovedným za výchovu detí a tehotným ženám poradenstvo vo veciach výchovy a výživy detí a v ďalších otázkach týkajúcich sa ich rodinných a sociálnych problémov.

(2) Národné výbory v rámci poradensko-výchovnej starostlivosti usporadúvajú prednášky a kurzy pre ženy a dievčatá zamerané na riadnu starostlivosť o deti a besedy s budúcimi osvojiteľmi a pestúnmi zamerané na ich prípravu na prijatie dieťaťa do ich starostlivosti a na výkon pestúnskej starostlivosti.

(3) Národné výbory usporadúvajú výchovno-rekreačné tábory pre deti z rodín, ktoré riadne neplnia svoje spoločenské funkcie, a pre deti s poruchami správania.

§ 14

Vyhľadávanie občanov, ktorí potrebujú sociálnu starostlivosť

(1) Národné výbory v súčinnosti so štátnymi orgánmi, školami, školskými a zdravotníckymi zariadeniami, so spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti a občianskymi výbormi vyhľadávajú rodiny s nezaopatrenými deťmi a osamelé tehotné ženy žijúce v nepriaznivých životných pomeroch, ktoré nemôžu prekonať bez pomoci spoločnosti. Osobitnú pozornosť venujú rodinám s väčším počtom detí, neúplným rodinám, rodinám problémovým, ohrozeným a narušeným rozvratom, a najmä deťom, ktorých výchova v rodine je ohrozená alebo narušená.

(2) Národné výbory pôsobia na odstránenie príčin a dôsledkov nepriaznivých životných pomerov rodín a občanov uvedených v odseku 1 dávkami a službami sociálnej starostlivosti.

(3) Ak nemôže miestny národný výbor alebo mestský národný výbor sám poskytnúť dostatočnú pomoc dávkami alebo službami sociálnej starostlivosti alebo inak dosiahnuť nápravu, upozorní okresný národný výbor na týchto občanov. Miestny národný výbor oznámi okresnému národnému výboru najmä deti, ktorých rodičia alebo iní občania zodpovední za ich výchovu a výživu závažným spôsobom zanedbávajú plnenie svojich povinností, prípadne ak ohrozujú alebo narušujú ich výchovu závažným spôsobom.

§ 15

Výchovné opatrenia

(1) Ak zanedbávajú rodičia alebo iní občania zodpovední za výchovu dieťaťa svoje povinnosti, ak ohrozujú alebo narušujú sami alebo iní občania priaznivý vývoj dieťaťa, ak je správanie dieťaťa závadné alebo ak rodičia alebo iní občania zodpovední za výchovu dieťaťa nevytvárajú podľa svojich možností priaznivé životné a riadne hygienické podmienky a podmienky pre výchovu a vzdelávanie podľa schopností dieťaťa, zistí miestny národný výbor všetky okolnosti prípadu a prerokuje so zúčastnenými odstránenie nedostatkov vo výchovných pomeroch dieťaťa.

(2) Ak nemožno očakávať, že samo prerokovanie zabezpečí nápravu, a ak to vyžaduje záujem spoločnosti, miestny národný výbor

- a) v menej závažných prípadoch napomenie rodičov alebo iných občanov zodpovedných za výchovu dieťaťa, podľa stupňa rozumovej vyspelosti aj dieťa samotné, prípadne občanov, ktorí ohrozujú alebo narušujú priaznivý vývoj dieťaťa; pritom môže požiadať spoločenskú organizáciu na pracovisku alebo v mieste trvalého pobytu rodičov alebo iných občanov zodpovedných za výchovu dieťaťa, aby vykonali toto opatrenie,
- b) v závažnejších prípadoch alebo ak predchádzajúce napomenutie bolo neúčinné, určí nad maloletým dohľad,
- c) uloží maloletému primerané obmedzenie, ak treba maloletého osobitne chrániť pred škodlivými vplyvmi; najmä mu zakáže návštevu podnikov a zábav preň nevhodných alebo styk s občanmi, ktorí majú alebo môžu mať nepriaznivý vplyv na jeho výchovu.

(3) Pri výkone dohľadu miestny národný výbor sústavne pôsobí na maloletého, jeho rodičov alebo iné osoby zodpovedné za jeho výchovu a sleduje, ako sa o maloletého starajú a ako sa maloletý správa; v prípade potreby dá podnet okresnému národnému výboru na ďalšie opatrenie v záujme riadnej výchovy maloletého. Pritom spolupracuje so školou, s detským alebo dorastovým lekárom, s občianskym výborom a so spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti v mieste trvalého pobytu alebo na pracovisku maloletého.

(4) O uložení obmedzenia maloletému upovedomí miestny národný výbor školu a občana, ktorý mal nepriaznivý vplyv na maloletého. O napomenutí, určení dohľadu a uložení obmedzenia maloletému upovedomí tiež okresný národný výbor.

§ 16

Ak je to nevyhnutné, urobí opatrenia uvedené v § 15 okresný národný výbor, najmä ak ide o prípady zanedbania, ohrozenia alebo narušenia výchovy detí, ktoré malo za následok spáchanie skutku, ktorý má znaky trestného činu alebo prečinu; pritom ustanovenia § 15 platia primerane.

§ 17

Ochrana detí pred škodlivými vplyvmi

Miestny národný výbor dozerá najmä na to,

- a) aby sa maloletým nepodávali alebo nepredávali alkoholické nápoje alebo nepredávali výrobky, ktorých predaj je maloletým zakázaný,
- b) aby sa osoby mladšie ako 15 rokov nezdržiavali bez sprievodu plnoletých osôb v zariadeniach verejného stravovania alebo v iných miestnostiach prístupných pre verejnosť, kde sa podávajú alkoholické nápoje, ak príslušný národný výbor neurčí inak,
- c) aby usporiadatelia filmových, divadelných predstavení a iných obdobných podujatí nedovolili účasť maloletých na predstaveniach a podujatiach pre nich nevhodných.

§ 18

Pomoc deťom v naliehavých prípadoch

V naliehavých prípadoch, a to najmä ak sa dieťa ocitne v dôsledku závažného ochorenia alebo smrti rodičov alebo iných občanov zodpovedných za jeho výchovu náhle bez akejkoľvek starostlivosti, poskytne mu miestny národný výbor okamžitú pomoc. Túto pomoc poskytne miestny národný výbor tiež vtedy, ak samo dieťa vážne ochorie alebo je inak jeho život alebo zdravie vážne ohrozené a rodičia alebo občania zodpovední za jeho výchovu mu pomoc nezabezpečia a keď nemožno čakať, kým v prospech dieťaťa urobí opatrenia okresný národný

výbor. Miestny národný výbor upovedomí bez meškania okresný národný výbor, aby tento zabezpečil úpravu pomerov dieťaťa.

Sociálno-právna ochrana detí a mládeže

§ 19

Podania a správy predkladané súdom a iným štátnym orgánom

(1) Národné výbory predkladajú súdom a iným štátnym orgánom podania a správy vo veciach výchovy a výživy detí a v trestnom konaní proti mladistvým.³⁾

(2) Podania okresných národných výborov vo veciach pozbavenia alebo obmedzenia rodičovských práv, nariadenia ústavnej alebo uloženia ochrannej výchovy, úpravy výchovy a výživy dieťaťa a podania v konaní, v ktorom okresný národný výbor dieťa zastupuje, obsahujú aj odporúčanie, ako má súd vo veci rozhodnúť.

(3) Vo svojich podaniach a správach národné výbory neuvádzajú zdroje informácií získaných od jednotlivých občanov.

§ 20

Výkon opatrovníctva

(1) Kým súd neustanoví dieťaťu opatrovníka tam, kde to ustanovuje zákon,⁴⁾ alebo kým sa ustanovený opatrovník neujme svojej funkcie, robí okresný národný výbor v záujme dieťaťa neodkladné úkony.

(2) Ak bol okresný národný výbor ustanovený za opatrovníka dieťaťa v konaní, ktoré prebieha na súde, ktorý nie je príslušný podľa miesta trvalého pobytu dieťaťa, môže požiadať okresný národný výbor v mieste súdneho konania o zastupovanie dieťaťa v konaní. Dožiadaný okresný národný výbor je povinný dožiadanému národnému výboru vyhovieť. To platí aj v odvolacom konaní, ak si príslušný krajský národný výbor nevyhradí, že v určitých prípadoch bude v odvolacom konaní zastupovať opatrovníka sám.

(3) Pri účasti pracovníka dožiadaného okresného národného výboru na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadaní v trestnom konaní proti mladistvému platí ustanovenie odseku 2 primerane.

Náhradná rodinná starostlivosť

§ 21

Predbežné opatrenia

(1) Okresný národný výbor rozhodne o okamžitom umiestnení dieťaťa⁵⁾ do starostlivosti nahrádzajúcej výchovu rodičov, ak sa dieťa ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti, napr. v dôsledku úmrtia rodičov alebo iných osôb zodpovedných za jeho výchovu alebo v dôsledku iných závažných okolností predpokladajúcich dlhodobý stav. O okamžitom umiestnení dieťaťa rozhodne tiež vtedy, ak je jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj tak vážne ohrozený, že úprava pomerov dieťaťa neznesie odklad.

(2) Okresný národný výbor svoje rozhodnutie bezprostredne vykoná odňatím dieťaťa z prostredia, v ktorom sa nachádza, a jeho odovzdaním zariadeniu alebo osobám uvedeným v rozhodnutí.

(3) O svojom opatrení upovedomí okresný národný výbor bez meškania súd s odôvodneným podnetom na úpravu výchovných pomerov dieťaťa.

§ 22**Ústavná výchova**

(1) Okresný národný výbor podá súdu návrh alebo podnet na nariadenie ústavnej výchovy v prípadoch, keď sa nedostatky v starostlivosti za výchovu dieťaťa prejavili vážnou mravnou narušenosťou dieťaťa alebo keď je dieťa v doterajšom prostredí vážne ohrozené na svojom telesnom alebo duševnom vývoji a jeho zverenie do výchovy iného občana nie je účelné alebo možné. Rovnako postupuje okresný národný výbor vtedy, keď sa dieťa ocitlo bez akejkoľvek riadnej starostlivosti a nemožno ho zveriť do výchovy iného občana.

(2) Ak súd nariadi ústavnú výchovu, prerokuje okresný národný výbor s príslušným zariadením na výkon ústavnej výchovy prijatie dieťaťa a vyzve rodičov alebo iné osoby zodpovedné za výchovu dieťaťa, aby dieťa dopravili do príslušného zariadenia, alebo s ich súhlasom zabezpečí umiestnenie dieťaťa v príslušnom zariadení. Ak rodičia alebo iné osoby zodpovedné za výchovu dieťaťa výzvu neuposlúchnu, okresný národný výbor dá podnet súdu na výkon rozhodnutia.

(3) Okresný národný výbor v súčinnosti s miestnym národným výborom pôsobí na zlepšenie výchovných podmienok v rodinách detí, u ktorých sa vykonáva ústavná alebo ochranná výchova, a sleduje možnosť návratu týchto detí do ich rodinného prostredia. Taktiež sleduje v súčinnosti so školami a školskými zariadeniami ďalší vývoj detí po skončení ich ústavnej alebo ochrannej výchovy.

§ 23**Deti v starostlivosti iných občanov**

Okresný národný výbor sám, prípadne v súčinnosti s miestnym národným výborom pravidelne sleduje telesný a duševný vývoj detí zverených do výchovy iných občanov ako rodičov. Za tým účelom navštevuje poverený pracovník alebo funkcionár národného výboru najmenej raz za šesť mesiacov rodinu, v ktorej dieťa žije, a v prípade potreby poskytuje alebo sprostredkúva občanom zodpovedným za výchovu detí všestrannú pomoc a poradenskú starostlivosť.

§ 24**Sprostredkovanie osvojenia**

(1) Okresný národný výbor v súčinnosti so zariadeniami na výkon ústavnej výchovy a so zdravotníckymi zariadeniami vyhľadáva deti vhodné na osvojenie a občanov vhodných stať sa osvojiteľmi. Zisťuje, či tito občania spôsobom svojho života zaručujú, že dieťa budú vychovávať na jeho prospech a v záujme spoločnosti. Deti a vhodných občanov oznamuje krajskému národnému výboru.

(2) Krajský národný výbor v rámci organizovania náhradnej rodinnej starostlivosti⁶⁾ vedie prehľad detí vhodných na osvojenie a prehľad občanov vhodných stať sa osvojiteľmi a pôsobí na sprostredkovanie vzťahu medzi deťmi a občanmi, ktorí sa javia najvhodnejšími stať sa osvojiteľmi.

Starostlivosť o ťažkovychovatelné deti a mladistvých**§ 25**

Ťažkovychovatelné je dieťa alebo mladistvý, u ktorého pre jeho mravnú narušenosť súd alebo národný výbor určil dohľad alebo uložil obmedzenie, alebo ktorému súd nariadil ústavnú alebo uložil ochrannú výchovu, a to aj v čase po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy. Ťažkovychovatelné je dieťa, ktoré sa dopustilo skutku, ktorý má znaky trestného činu alebo prečinu spáchaného úmyselne a ktorého doterajšia výchova bola zanedbaná; ťažkovychovatelný je

aj mladistvý právoplatne odsúdený pre trestný čin alebo prečin spáchaný úmyselne, ktorého doterajšia výchova bola zanedbaná.

§ 26

Pri starostlivosti a ťažko vychovateľné deti a mladistvých okresné národné výbory spolupracujú so súdmi a ďalšími štátnymi orgánmi, so školskými zariadeniami na výkon ústavnej výchovy a ochrannej výchovy, s príslušnými detskými alebo dorastovými lekármi, a so spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti. Cieľom ich spolupráce je ochrana detí a mládeže pred protispoločenskou činnosťou a negatívnymi vplyvmi. Dbajú na to, aby sa tieto deti a mladiství zapojili do prípravy na povolanie, prípadne uzavreli vhodný pracovný pomer a boli zaradení do pracovných kolektívov, ktoré sú schopné spolupôsobiť na ich prevýchovu. Pôsobia aj na spoločensky prospešné využívanie ich voľného času.

Opatrovateľská služba

§ 27

(1) Národné výbory poskytujú opatrovateľskú službu deťom, ak rodičia alebo osoby zodpovedné za ich výchovu nemôžu zabezpečiť starostlivosť o deti pre vážne prekážky.

(2) Opatrovateľská služba sa poskytuje v byte rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu dieťaťa alebo v byte pracovníka opatrovateľskej služby alebo v stanici opatrovateľskej služby pre deti.

(3) Za vážne prekážky sa považujú najmä

- a) choroba, rekonvalescencia, kúpeľná liečba, úmrtie alebo náhle odlúčenie jedného alebo oboch rodičov,
- b) pôrod, šesťnedeľie pri starostlivosti o tri a viac detí predškolského veku,
- c) vo výnimočných prípadoch nástup do práce osamelého rodiča alebo inej osamelej osoby zodpovednej za výchovu dieťaťa, pretože už vyčerpala podporu pri ošetrovaní člena rodiny.

§ 28

(1) Opatrovateľskú službu poskytne národný výbor vždy v rodinách, v ktorých sa súčasne narodili tri deti alebo v rozmedzí dvoch rokov opakovane súčasne dve deti, a to do dovŕšenia dvoch rokov veku detí, alebo súčasne štyri a viac detí, a to do dovŕšenia troch rokov veku detí.

(2) Opatrovateľskú službu poskytne národný výbor aj rodinám, v ktorých sa trvalo zabezpečuje starostlivosť o dieťa, ktoré je podľa rozhodnutia alebo posudku príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť. Ak nie je jeden z rodičov z tohto dôvodu zamestnaný, poskytne sa opatrovateľská služba najviac 400 hodín ročne; do tohto času sa nezapočítava poskytovanie opatrovateľskej služby z iných dôvodov.

(3) Opatrovateľskú službu môžu v prípadoch uvedených v odsekoch 1 a 2 vykonávať ako dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby aj občania, ktorých pomoc a ošetrovanie sa podľa § 78 ods. 3 tejto vyhlášky za opatrovateľskú službu nepovažuje.

(4) Opatrovateľská služba sa poskytuje za úhradu podľa prílohy č. 1 tejto vyhlášky; úkony, ktorými sa zabezpečujú nevyhnutné životné potreby, sa poskytujú bezplatne. Sociálne odkázaným rodinám s nezaopatrenými deťmi a rodinám, v ktorých sa narodili súčasne tri alebo viac detí alebo opakovane v rozmedzí dvoch rokov súčasne dve deti, sa poskytuje opatrovateľská služba bezplatne.

§ 29**Aktívy starostlivosti o rodinu a deti**

Na plnenie úloh v starostlivosti o rodinu a deti môže miestny národný výbor zriadiť aktív starostlivosti o rodinu a deti zo svojich poslancov a dobrovoľných spolupracovníkov, predovšetkým členov spoločenských, charitatívnych a iných organizácií, ktoré pôsobia v starostlivosti o rodinu a deti. Miestny národný výbor v strediskovej obci a mestský národný výbor zriaďuje tento aktív, ak nezriadil komisiu starostlivosti o rodinu a deti.

§ 30**Dôverníci starostlivosti o deti**

(1) Okresný národný výbor môže zriadiť na plnenie niektorých svojich úloh v starostlivosti o rodinu a deti zbor dôverníkov starostlivosti o deti. Za členov tohto zboru vymenúva občanov, ktorých osobné vlastnosti, spôsob života, vzťah k deťom, schopnosť na ne výchovne pôsobiť, poskytujú záruku, že budú svedomito a iniciatívne plniť zverené úlohy.

(2) Dôverníci starostlivosti o deti vyhľadávajú deti, ktorých výchova v rodine je ohrozená alebo narušená, sledujú, ako rodiny plnia svoje spoločenské funkcie, a pôsobia pri výkone dohľadu. Plnia tiež iné úlohy, ktoré im okresný národný výbor pri starostlivosti o rodinu a deti uloží.

(3) Okresný národný výbor vydá dôverníkovi starostlivosti o deti preukaz o jeho vymenovaní, ktorý ho oprávňuje aj na dozor podľa § 17 tejto vyhlášky.

Peňažné a vecné dávky**§ 31****Peňažné a vecné dávky rodičom s nezaopatrenými deťmi a tehotným ženám**

(1) Peňažné a vecné dávky poskytujú národné výbory sociálne odkázaným rodičom starajúcim sa o nezaopatrené deti, najmä rodinám s väčším počtom detí, osamelým rodičom a osamelým tehotným ženám. Nezaopatrenému dieťaťu možno peňažné dávky poskytnúť len vtedy, ak nemožno jeho potreby zabezpečiť príspevkom na výživu.

(2) Na zabezpečenie výživy alebo na úhradu nákladov iných životných potrieb, ktoré sa pravidelne opakujú, prípadne na úhradu zvýšených nákladov spojených s diétnym stravovaním sa poskytujú opakované peňažné dávky. Opakovanou peňažnou dávkou sa dopĺňa príjem rodiča (tehotnej ženy) spravidla na sumu potrebnú na zabezpečenie výživy a ostatných osobných potrieb a podielu na spoločných nákladoch na domácnosť.⁷⁾ Pri preukázateľne vyšších životných potrebách spojených napríklad s bývaním, vedením domácnosti pri obmedzených schopnostiach možno poskytovať opakovanú peňažnú dávku aj vo vyššej sume. Peňažné dávky sa poskytujú v nižšej sume alebo vôbec nie, ak sa rodičia riadne nestarajú o deti, zanedbávajú plnenie ich povinnej školskej dochádzky a spôsobom svojho života neposkytujú záruku riadnej výchovy svojich detí.

(3) Na úhradu jednorazových mimoriadnych výdavkov sa poskytujú jednorazové peňažné a vecné dávky. Ako vecné dávky sa poskytujú najmä predmety potrebné na uspokojovanie základných životných potrieb, predovšetkým ošatenie a vybavenie domácnosti. Jednorazové peňažné a vecné dávky sa poskytujú aj na úhradu zvýšených výdavkov na potreby detí spojené najmä s ich záujmovou činnosťou, s vybavením do letných táborov, na lyžiarske výcvikové kurzy, na kúpeľnú liečbu. Jednorazové peňažné dávky možno poskytnúť tiež pri prechode domácnosti na iný zdroj energie, s výnimkou nafty.

(4) Jednorazové peňažné dávky sa poskytujú do výšky 10 000 Kčs. Vecné dávky sa poskytujú do výšky 5 000 Kčs; vo vyššej hodnote ich možno poskytnúť len výnimočne.

(5) Poskytnutie jednotlivých dávok podľa odsekov 1 až 4 sa navzájom nevylučuje.

§ 32

Peňažné dávky rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí

(1) Rodičom, ktorým sa narodili súčasne tri a viac detí, poskytujú národné výbory jednorazové peňažné dávky, a to na každé dieťa, ktoré sa dožilo 28 dní, vkladnú knižku na meno dieťaťa so základným vkladom 3 000 Kčs. Tieto dávky sa poskytnú aj vtedy, ak sa dožijú 28 dní len dve z týchto detí. Podmienka sociálnej odkázanosti sa považuje v týchto prípadoch za splnenú.

(2) Jednorazové peňažné dávky sa poskytujú v rozsahu a za podmienok uvedených v odseku 1 tiež rodičom, ktorým sa opakovane v rozmedzí dvoch rokov súčasne narodili ďalšie dve deti.

(3) Národný výbor môže poskytnúť pomoc uvedenú v odsekoch 1 a 2 aj formou vecnej dávky, ak je to účelné.

Ďalšie účelové peňažné a vecné dávky

§ 33

Peňažný príspevok pre deti v pestúnskej starostlivosti

(1) Okresný národný výbor môže poskytnúť pestúnom pri prevzatí zverého dieťaťa, prípadne občanom, ktorí so súhlasom príslušných orgánov prevzali dieťa, ktoré im má byť zverené do pestúnskej starostlivosti, jednorazový peňažný príspevok na zabezpečenie základného vybavenia dieťaťa, a to do výšky 2 000 Kčs u detí predškolského veku, a do výšky 3 000 Kčs u ostatných detí. V rovnakej výške sa poskytne jednorazový peňažný príspevok aj opatrovníkovi, ktorý prevzal dieťa do svojej starostlivosti, prípadne občanovi, ktorému bolo dieťa zverené predbežným opatrením⁸⁾ a má byť ustanovený za jeho opatrovníka. Jednorazový peňažný príspevok poskytne okresný národný výbor vždy, ak ide o dieťa, ktoré doteraz žilo v zariadení na výkon ústavnej výchovy.

(2) Dieťaťu, ktoré do uzavretia manželstva žilo v spoločnej domácnosti s pestúnom alebo s opatrovníkom, prípadne s občanom, ktorý bol do dovŕšenia jeho plnoletosti jeho pestúnom alebo opatrovníkom, poskytne okresný národný výbor jednorazový peňažný príspevok vo výške 5 000 Kčs na úhradu výdavkov spojených s vybavením domácnosti za podmienky, že tomuto dieťaťu patril ku dňu uzavretia manželstva príspevok na úhradu jeho potrieb.⁹⁾ Okresný národný výbor môže poskytnúť jednorazový peňažný príspevok do výšky 5 000 Kčs aj vtedy, ak dieťa nespĺňa podmienku výplaty príspevku ku dňu uzavretia manželstva.

§ 34

Peňažný príspevok na úhradu za užívanie bytu nezaopatreného osirelého dieťaťa

Nezaopatrenému osirelému dieťaťu, ktoré žije v náhradnej starostlivosti, prípadne plnoletému nezaopatrenému osirelému dieťaťu, ktoré sa pripravuje na povolanie a na ktoré prešlo právo osobného užívania bytu, 10) poskytuje okresný národný výbor opakovaný peňažný príspevok na úhradu za užívanie bytu a služby s tým spojené, ak nemá dieťa postačujúci príjem. Opakovaný peňažný príspevok sa poskytuje vo výške úhrady za užívanie bytu a služby s tým spojené zníženej o sumu, o ktorú príjem dieťaťa vrátane prídavkov na deti (výchovného) prevyšuje sumu potrebnú na zabezpečenie výživy a ostatných osobných potrieb a podielu na spoločných nákladoch na domácnosť. 7) Tento príspevok možno poskytnúť vo výške potrebnej na úhradu dlhu, ktorý nezaopatrenému osirelému dieťaťu z tohto titulu vznikol.

§ 35**Osobitný peňažný príspevok a vecná dávka**

Občanom, ktorí sa podrobili zdravotníckemu úkonu podľa osobitných predpisov v záujme zdravej populácie a na prekonanie nepriaznivých životných pomerov rodiny môže okresný národný výbor poskytnúť jednorazový peňažný príspevok alebo aj vecnú dávku podľa § 31 ods. 4 tejto vyhlášky, a to do jedného roka od vykonania zdravotníckeho úkonu.

§ 36**Odmena pestúna, ak je ním starý rodič dieťaťa**

Ak je pestúnom dieťaťa rodič otca alebo matky dieťaťa (starý rodič), pokladajú sa za prípady hodné osobitného zreteľa, keď možno priznať odmenu za výkon pestúnskej starostlivosti najmä tie, kde je čistý mesačný príjem pestúna nižší ako 2 800 Kčs, a ak ide o manželskú dvojicu, nižší ako 4 000 Kčs. Tieto sumy sa zvyšujú o 1 200 Kčs na každú osobu, ktorá je na tohto pestúna odkázaná výživou. Za prípad hodný osobitného zreteľa sa pokladá okrem toho aj starostlivosť od dieťa, ktoré je dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť alebo osobitne náročnú mimoriadnu starostlivosť.

§ 37**Pomoc deťom, ktoré nie sú občanmi Československej socialistickej republiky**

Deťom, ktoré nie sú občanmi Československej socialistickej republiky, poskytujú národné výbory dávky a služby, ak im hrozí vážna ujma na živote, zdraví alebo riadnej výchove, a to dovtedy, kým v ich záujme urobí opatrenia orgán štátu, ktorého sú občanmi.

DRUHÝ DIEL**STAROSTLIVOSŤ O ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH OBČANOV A O STARÝCH OBČANOV****§ 38**

Národné výbory v súčinnosti najmä so zdravotníckymi zariadeniami, spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami a občianskymi výbormi vyhľadávajú ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov žijúcich v nepriaznivých podmienkach, ktoré nemôžu sami prekonať.

§ 39**Mimoriadne výhody pre ťažko zdravotne postihnutých občanov**

(1) Občanom s ťažkým telesným, zmyslovým alebo mentálnym postihnutím uvedeným v prílohe č. 2 tejto vyhlášky, ktoré podstatnou mierou obmedzuje ich pohybovú alebo orientačnú schopnosť, sa poskytujú podľa druhu a stupňa postihnutia mimoriadne výhody I., II. a III. stupňa podľa prílohy č. 3 tejto vyhlášky.

(2) Okresný národný výbor vydáva preukaz, ktorý oprávňuje občana na mimoriadne výhody, s vyznačením, o aký stupeň výhod ide.

Jednorazové peňažné a vecné dávky

§ 40

(1) Jednorazové peňažné dávky poskytujú národné výbory ťažko zdravotne postihnutým občanom, ktorí sú sociálne odkázaní, na úhradu mimoriadne nevyhnutných nákladov, ktoré nemôžu uhradiť zo svojich bežných príjmov.

(2) Jednorazové peňažné dávky sa poskytujú aj ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom, ktorí sú umiestnení v ústave sociálnej starostlivosti, psychiatrickej liečebni a v liečebni pre dlhodobo chorých, na úhradu záväzkov krátkodobej povahy, ktoré nemôžu títo občania uhradiť zo svojich prostriedkov.

(3) Vecné dávky poskytujú národné výbory sociálne odkázaným ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom na uspokojovanie ich bežných životných potrieb, ktoré si občania nemôžu pre svoj zdravotný stav, vek alebo osamelosť zabezpečiť sami.

(4) Za vecné dávky sa považuje zabezpečenie namáhavejších pracovných úkonov nevyhnutných na prevádzku a údržbu domácnosti, prípadne poskytnutie predmetov na uspokojovanie životných potrieb.

Jednorazové účelové peňažné dávky

§ 41

Jednorazové príspevky na obstarávanie osobitných pomôcok

(1) Nevidomým a prakticky nevidomým občanom sa poskytujú príspevky na pomôcky, ktoré im umožňujú získavať informácie alebo styk s okolím prostredníctvom hmatových alebo sluchových vnemov, prípadne prostredníctvom zvyškov zraku, a tiež príspevky na kúpu vodiaceho psa.

(2) Sluchovo postihnutým občanom sa poskytujú príspevky na pomôcky, ktoré kompenzujú stratu sluchu, ak ich neposkytuje ani nezapožičiava štátna zdravotnícka správa, ktoré prispievajú k sociálnej adaptácii a sluchovej, rečovej a psychickej rehabilitácii.

(3) Národný výbor môže príspevok na pomôcky uvedené v odsekoch 1 a 2 poskytnúť len s podmienkou, že žiadateľ vopred uzatvorí dohodu s národným výborom o vrátení príspevku alebo jeho pomernej časti v prípade, že niektorá z uvedených pomôcok sa stane vlastníctvom iného občana pred uplynutím piatich rokov od poskytnutia príspevku. Príspevok sa nevymáha, ak občan, ktorému bol poskytnutý, zomrie.

(4) Občanom, ktorým štátna zdravotnícka správa zapožičala vozík pre invalidov, môže národný výbor poskytnúť príspevok na kúpu druhého mechanického vozíka pre invalidov.

(5) Výška príspevkov podľa odsekov 1 a 2 sa určí s prihliadnutím na príjmy, rodinné a majetkové pomery občana, a to spravidla do polovice kúpnej ceny pomôcky ; v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže byť poskytnutá aj vyššia suma, a to až do úplnej ceny pomôcky. Výška príspevku podľa odseku 4 sa určí najviac do polovice kúpnej ceny.

(6) Občanovi, ktorý potrebuje ortopedickú obuv, možno poskytnúť na jej zhotovenie príspevok spravidla v plnej výške úhrady požadovanej od občana.

(7) Príspevok nevidomému na kúpu vodiaceho psa sa poskytuje v plnej výške vrátane nákladov spojených s jeho výcvikom a odovzdaním nevidomému. Občan, ktorý vodiaceho psa už

nepotrebuje, je povinný bezplatne odovzdať psa Zväzu invalidov v Slovenskej socialistickej republike.

§ 42

Príspevok na úpravu bytu

(1) Občanom s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva obmedzujúcimi v značnom rozsahu ich pohyblivosť a občanom nevidomým poskytujú národné výbory príspevok na úpravu bytu. Vo výnimočných prípadoch možno príspevok poskytnúť aj na výstavbu alebo úpravu rodinného domčeka.

(2) Na účely priznania príspevku sa považujú za ťažkú chybu nosného alebo pohybového ústrojenstva zdravotné postihnutia uvedené v prílohe č. 4 písm. a) až g) tejto vyhlášky.

(3) Rozsah úprav sa posúdi so zreteľom na závažnosť a druh zdravotného postihnutia občana.

(4) Výška príspevku sa určí so zreteľom na príjmy a majetkové pomery občana a jeho rodiny, a to až do výšky 70 % preukázaných nákladov účtovaných organizáciami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami za materiál a práce spojené s nevyhnutnými výdavkami, vrátane projektových prác, do výšky 30 000 Kčs.

(5) Príspevok na úpravu bytu poskytne národný výbor len vtedy, ak sa žiadateľ vopred písomne zaviazal, že vráti príspevok alebo jeho pomernú časť v prípade, že byt vymení, predá alebo ak dôjde k inej zmene užívacieho alebo vlastníckeho práva k bytu pred uplynutím 10 rokov od jeho poskytnutia. Vrátenie príspevku alebo jeho pomernej časti sa nepožaduje, ak jeho výška nepresiahla 5000 Kčs.

(6) V prípade, že sa plánované úpravy nerealizovali v plnom rozsahu podľa schválenej projektovej dokumentácie, je občan povinný pomernú časť vyplateného príspevku vrátiť, ak presahuje 70 % skutočne vynaložených nákladov.

(7) Za podmienok uvedených v odsekoch 1 až 6 možno príspevok na úpravu bytu poskytnúť aj rodičom alebo osobám, ktorým bolo dieťa zverené do starostlivosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu, ak ide o dieťa staršie ako trojročné, ktoré je postihnuté ťažkou chybou nosného alebo pohybového ústrojenstva alebo je nevidomé.

§ 43

Príspevky na kúpu a celkovú opravu motorového vozidla

(1) Občanovi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva, ktorý je odkázaný na individuálnu dopravu, môže národný výbor poskytnúť príspevok na kúpu motorového vozidla s podmienkou, že ho bude tento občan používať na svoju dopravu; predpokladom pre poskytnutie tohto príspevku je to, že ani odkázaný občan ani jeho manžel (manželka, druh, družka), ktorí s ním žijú v spoločnej domácnosti, nevlastnia motorové vozidlo, s výnimkou jednostopového vozidla. V prípade, že obidvaja manželia sú občanmi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva odkázanými na individuálnu dopravu, možno výnimočne poskytnúť príspevok každému z nich, ak motorové vozidlo využívajú sústavne na dopravu do zamestnania. Podmienka spoločnej domácnosti sa nevyžaduje, ak individuálna doprava občana s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva môže zabezpečiť iba blízka osoba.¹¹⁾

(2) Príspevok možno priznať aj v prípade, ak občan s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva nemá spôsobilosť viesť motorové vozidlo.

(3) Na účely priznania príspevku na kúpu motorového vozidla sa za ťažkú chybu nosného alebo pohybového ústrojenstva považujú zdravotné postihnutia uvedené v prílohe č. 4 písm. a) až g) tejto vyhlášky.

(4) Občanovi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva, ktorý je pracovne činný alebo sa pripravuje na budúce povolanie predpísaným výcvikom alebo štúdiom, poskytne národný výbor príspevok vo výške 15 000 Kčs za predpokladu, že motorové vozidlo využíva v súvislosti s touto činnosťou. Ak je to odôvodnené so zreteľom na cenu motorového vozidla, príjmy a majetkové pomery tohto občana a jeho rodiny, môže národný výbor zvýšiť príspevok až o 15 000 Kčs.

(5) Občanovi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva, ktorý nespĺňa podmienky uvedené v odseku 4, môže národný výbor poskytnúť príspevok až do výšky 15 000 Kčs.

(6) Príspevok až do výšky 15 000 Kčs možno poskytnúť aj rodičom a iným osobám zodpovedným za výchovu dieťaťa¹²⁾ trojročného a staršieho, ktoré je postihnuté ťažkou chybou nosného alebo pohybového ústrojenstva, najmä ak potrebuje dieťa motorové vozidlo na pravidelnú dopravu do školy alebo na liečebnú rehabilitáciu alebo z iných zdravotných dôvodov potvrdených odborným lekárom.

(7) Príspevok na kúpu motorového vozidla občanovi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva poskytne národný výbor len vtedy, ak sa žiadateľ vopred písomne zaviazal, že vráti príspevok alebo jeho pomernú časť v prípade, že motorové vozidlo sa stane vlastníctvom iného pred uplynutím piatich rokov od poskytnutia príspevku. Príspevok sa nevymáha, ak občan, ktorému bol poskytnutý, zomrie do piatich rokov odo dňa jeho priznania.

(8) Namiesto príspevku na kúpu motorového vozidla možno poskytnúť príspevok na celkovú opravu motorového vozidla¹³⁾ za podmienky, že od jeho kúpy uplynulo päť rokov. Výnimočne možno poskytnúť príspevok na celkovú opravu motorového vozidla aj pred uplynutím lehoty piatich rokov, ak je preukázané, že takáto oprava je nevyhnutná a že poškodenie motorového vozidla nezavinil držiteľ motorového vozidla.

(9) Úhrn poskytnutých príspevkov na kúpu a celkovú opravu motorového vozidla v období 10 rokov nesmie prevýšiť sumu 60 000 Kčs, ak sa príspevok poskytuje podľa odseku 4, a 30 000 Kčs, ak sa príspevok poskytuje podľa odsekov 5 a 6.

(10) Občanovi s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva, ktorý sám vedie motorové vozidlo a pre svoje trvalé zdravotné postihnutie nevyhnutne potrebuje osobitnú úpravu riadenia, národný výbor poskytne príspevok v úplnej výške ceny takejto úpravy. Priznanie tohto príspevku nie je podmienené poskytnutím príspevku na kúpu motorového vozidla. Priznanie príspevku podmieňujú zdravotné postihnutia uvedené v prílohe č. 4 tejto vyhlášky. Ustanovenie odseku 7 platí obdobne.

§ 44

Príspevok na vykurovaciu naftu a kúpu vykurovacích telies a ďalších spotrebičov

(1) Ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom, ktorí sú sociálne odkázaní, poskytujú národné výbory príspevok na nákup vykurovacej nafty do výšky 3000 Kčs, ak majú zavedené vykurovanie bytu vykurovacou naftou a ak vzhľadom na ich vyšší vek alebo zdravotný stav nemožno požadovať, aby prešli na iný spôsob vykurovania bytu. Občanom, ktorých vek alebo zdravotný stav umožňuje, aby si obstarali iným spôsobom vykurovanie bytu, sa poskytne jednorazový peňažný príspevok na kúpu vykurovacích telies do výšky 2500 Kčs.

(2) Občanom uvedeným v odseku 1 sa poskytuje pri prechode ich domácnosti z používania propán-butánového plynu na iný zdroj energie, s výnimkou vykurovacej nafty, jednorazový peňažný príspevok na kúpu vykurovacích telies a ďalších spotrebičov do výšky 2500 Kčs.

§ 45

Príspevok na zriadenie a zmenu pripojenia telefónnej účastníckej stanice

Sociálne odkázaným ťažko zdravotne postihnutým občanom, ktorým boli poskytnuté mimoriadne výhody III. stupňa, alebo občanom, ktorí sú požívateľmi zvýšenia dôchodku pre bezvládnosť, poskytujú národné výbory

- a) príspevok na zriadenie účastníckej telefónnej stanice do výšky jednej štvrtiny jednorazovej sadzby, a to až do výšky 500 Kčs,
- b) príspevok pri premene ich účastníckej stanice so skupinovým pripojením na stanicu so samostatným alebo podvojným pripojením, a to až do výšky 500 Kčs.

§ 46

Poskytovanie dávok pri odchode zo zariadenia sociálnej starostlivosti

(1) Okresné národné výbory môžu zverencom ústavov pre telesne postihnutú mládež, ústavov pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím a ústavov pre telesne postihnutú mládež s viacerými chybami a občanom so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorí absolvovali prípravu na pracovné uplatnenie vo výchovných strediskách a zariadeniach pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, poskytnúť jednorazové peňažné príspevky a vecné dávky pri odchode zo zariadenia sociálnej starostlivosti. Podmienkou je, že ich úspory neprevyšujú 5000 Kčs a nikto nemá voči nim vyživovaciu povinnosť alebo ju neplní.

(2) Jednorazový peňažný príspevok sa poskytuje vo výške 5000 Kčs a slúži na nákup vecí každodennej potreby a na vybavenie domácnosti. Vo výnimočných prípadoch možno tento príspevok poskytnúť až do výšky 10 000 Kčs. Namiesto jednorazového peňažného príspevku možno poskytnúť vecnú dávku.

(3) Jednorazový peňažný príspevok alebo vecnú dávku možno poskytnúť už jeden mesiac pred odchodom zverenca alebo účastníka prípravy na pracovné uplatnenie zo zariadenia sociálnej starostlivosti. Poskytuje ich národný výbor, v ktorého obvode sa zariadenie sociálnej starostlivosti nachádza.

Opakované peňažné dávky

§ 47

Príspevok na diétne stravovanie

(1) Sociálne odkázaným občanom postihnutým chorobou, ktorá vyžaduje diétne stravovanie, najmä občanom chorým na aktívnu tuberkulózu, cukrovku alebo postihnutým iným ochorením vyžadujúcim nákladné diétne stravovanie, poskytuje národný výbor opakovaný príspevok na úhradu zvýšených nákladov na stravovanie. Príspevok sa poskytuje na žiadosť občana doloženú lekárskou správou, prípadne na návrh príslušného zdravotníckeho zariadenia. Výška príspevku sa určí tak, aby chorý mal zabezpečenú výživu a ostatné osobné potreby vo výške zohľadňujúcej zvýšené náklady na diétne stravovanie a úhradu nákladov na domácnosť.¹⁴⁾

(2) Príspevok sa neposkytuje chorým, ktorí sú v liečebnom zariadení štátnej zdravotníckej správy, v ústave sociálnej starostlivosti s celoročným pobytom, prípadne v inom obdobnom zariadení, v ktorom je potrebná výživa zabezpečená v rámci ústavného zaopatrenia.

§ 48**Príspevok pre účastníkov odboja a pozostalých manželov (manželky) po účastníkoch odboja**

Účastníkom odboja¹⁵⁾ a pozostalým manželom (manželkám) po nich možno priznať príspevok až do výšky 200 Kčs mesačne tak, aby tento príspevok s čistým príjmom účastníka odboja, pozostalého manžela (manželky) po nich neprevýšil sumu 1650 Kčs mesačne u jednotlivca a 2100 Kčs u dvojice. Tieto sumy možno prekročiť v prípade, ak sa účastníkovi odboja, pozostalému manželovi (manželke) po ňom alebo dvojici priznáva príspevok z titulu diétného stravovania a úhrady nákladov spojených s užívaním bytu. Príspevok možno priznať len na základe odporúčania okresného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Výplata príspevku za osobitné zásluhy sa ponechá účastníkom odboja a pozostalým manželom (manželkám) po nich aj v prípade, že sú umiestnení v ústave sociálnej starostlivosti.

§ 49**Príspevok na úhradu za užívanie bytu**

(1) Sociálne odkázanému občanovi (manželskej dvojici), ktorý užíva byt zodpovedajúci jeho potrebám, možno priznať príspevok na úhradu za užívanie bytu a služby s užívaním bytu spojené. Sociálne odkázanému občanovi 80-ročnému a staršiemu možno poskytnúť príspevok aj na úhradu za užívanie väčšieho bytu, ako zodpovedá jeho potrebám.

(2) Občanom s ťažkými chybami nosného alebo pohybového ústrojenstva, ktoré sú uvedené v prílohe č. 4 písm. a) až g) tejto vyhlášky, a nevidomým občanom, ktorí užívajú bezbariérový byt, poskytne národný výbor opakovaný peňažný príspevok vo výške rozdielu medzi bežnou úhradou za užívanie bytu a úhradou zvýšenou z dôvodu bezbariérovosti; sociálna odkázanosť sa neskúma.

(3) Sociálne odkázaným obyvateľom domovov - penziónov pre dôchodcov možno poskytovať príspevok na úhradu nákladov, prípadne ich časti za ubytovanie.

§ 50**Príspevok pri starostlivosti o blízku a inú osobu**

(1) Ak sa stal sociálne odkázaným občan z dôvodu, že prerušil alebo skončil zamestnanie alebo ak po ukončení prípravy na povolanie nenastúpil do zamestnania z dôvodu starostlivosti o dospelú blízku osobu, ktorá je prevažne alebo úplne bezvládna alebo staršia ako 85-ročná, môže mu národný výbor poskytnúť príspevok; pritom sa neskúma, či si občan môže zabezpečiť potrebné prostriedky vlastnou prácou a či majú voči nemu manžel (manželka) alebo deti vyživovaciu povinnosť.

(2) Príspevok možno poskytnúť aj osobám, ktoré prerušili alebo ukončili zamestnanie z dôvodu starostlivosti o blízku osobu ešte v čase jej maloletosti.

(3) Príspevok podľa odsekov 1 a 2 možno poskytnúť mesačne do výšky dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu,¹⁶⁾ za predpokladu, ak sa stará občan o jednu blízku osobu.

(4) Občanovi, ktorý prerušil alebo skončil zamestnanie podľa odsekov 1 a 2 s tým, aby sa staral o dve blízke osoby, sa poskytne mesačne príspevok do výšky dôchodku, ktorý je jediným zdrojom príjmu pre manželskú dvojicu.¹⁶⁾

(5) Príspevok možno poskytovať aj občanom, ktorí sa za podmienok uvedených v odsekoch 1 až 4 starajú o iné ako blízke osoby, za predpokladu, že s nimi žijú v spoločnej domácnosti.

§ 51**Príspevok na zložité ortopedické pomôcky**

Občanom používajúcim zložité ortopedické pomôcky, ktorí sú sústavne pracovne činní alebo sa pripravujú na pracovné uplatnenie sústavným výcvikom alebo štúdiom alebo vykonávajú sústavnú verejnú činnosť, môžu národné výbory poskytovať príspevok na zvýšené výdavky súvisiace s používaním týchto pomôcok, a to až do výšky 300 Kčs mesačne. Podmienky sociálnej odkázanosti sa neskúma.

§ 52**Príspevok nevidomým občanom**

(1) Nevidomým občanom, ktorí sú sústavne pracovne činní alebo sa pripravujú na pracovné uplatnenie sústavným výcvikom alebo štúdiom alebo ktorí poberajú sirotsky dôchodok, sa poskytuje príspevok do výšky 300 Kčs mesačne. Príspevok sa neposkytne, ak je nevidomý občan poberateľom invalidného dôchodku alebo ak poberá príplatok k prídavkom na deti (výchovnému). Príspevok sa neposkytne tiež vtedy, ak nevidomý poberá príspevok počas prípravy na pracovné uplatnenie alebo ak sa mu počas tejto prípravy poskytuje bezplatné ubytovanie a stravovanie.

(2) Príspevok možno poskytnúť aj nevidomému majiteľovi vodiaceho psa na krmivo pre tohto psa, a to do výšky 300 Kčs mesačne.

§ 53**Príspevok na prevádzku telefónnej účastníckej stanice**

(1) Sociálne odkázaným ťažko zdravotne postihnutým občanom alebo občanom 70-ročným a starším, ktorí žijú osamelo, môžu národné výbory poskytovať príspevok do výšky plnej úhrady základnej mesačnej sadzby za používanie telefónnej stanice.

(2) Ostatným ťažko zdravotne postihnutým občanom, ktorí nie sú sociálne odkázaní, môžu národné výbory poskytovať príspevok na základnú mesačnú sadzbu za používanie telefónnej stanice, ak sú starší ako 70-roční, žijú osamelo a pre vek alebo chorobu nemôžu vychádzať z bytu a telefón potrebujú na zabezpečenie lekárskej alebo inej pomoci.

§ 54**Príspevok na spoločné stravovanie**

Príspevok na spoločné stravovanie sa poskytuje sociálne odkázaným starým občanom a ťažko zdravotne postihnutým občanom až do výšky 12 Kčs na jeden obed. Ak nemožno stravovanie zabezpečiť za túto sumu, možno príspevok zvýšiť až o 15 %.

§ 55**Príspevok na prevádzku motorového vozidla a príspevok na úhradu poistného**

(1) Ťažko zdravotne postihnutým občanom, ktorým boli priznané mimoriadne výhody II. alebo III. stupňa uvedené v prílohe 3 tejto vyhlášky a ktorí sú držiteľmi motorových vozidiel, poskytne národný výbor príspevok na prevádzku motorového vozidla a príspevok na úhradu poistného zákonného poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel, ak motorové vozidlo používa držiteľ motorového vozidla používa držiteľ motorového vozidla pre svoju sústavnú potrebu.

(2) Príspevok podľa odseku 1 možno poskytnúť aj manželovi (manželke) alebo dieťaťu, výnimočne aj inej blízkej osobe¹¹⁾ držiteľa motorového vozidla, ak im boli priznané mimoriadne výhody II. alebo

III. stupňa a motorové vozidlo sa používa na ich sústavnú dopravu. Príspevok možno priznať s prihliadnutím na príjmy a majetkové pomery držiteľa motorového vozidla a jeho rodiny a jeho rodiny aj vtedy, ak z celkového počtu ubehnutých kilometrov prípadne rozhodujúca časť na dopravu dieťaťa, najmä na pravidelnú dopravu do internátnej školy s týždennou prevádzkou alebo do ústavu sociálnej starostlivosti pre zdravotne postihnutú mládež. Vo výnimočných prípadoch možno príspevok poskytnúť aj vtedy, ak držiteľ motorového vozidla sústavne využívaného na dopravu občana, ktorému boli priznané mimoriadne výhody II. alebo III. stupňa, je iná osoba.

(3) Ak boli priznané mimoriadne výhody II. alebo III. stupňa obom manželom alebo jednému z rodičov a dieťaťu, možno výnimočne poskytnúť príspevok každému z nich, ak motorové vozidlo používajú na dopravu do zamestnania alebo na dopravu dieťaťa.

(4) Ak nepoužíva občan motorové vozidlo, na prevádzku ktorého boli príspevky priznané, dlhšie ako tri mesiace, je povinný ohlásiť túto skutočnosť bez meškania národnému výboru, ktorý príspevok poskytol.

(5) Národný výbor upraví alebo odníme príspevok, prípadne jeho zvýšenie, ak zistí, že sa zmenili skutočnosti, za ktorých bol príspevok, prípadne jeho zvýšenie priznané. Zníženie alebo odňatie príspevku na úhradu poistného možno vykonať len s účinnosťou od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka.

(6) Občanom, ktorým boli priznané mimoriadne výhody III. stupňa, sa poskytujú príspevky v najvyššej výmere podľa prílohy č. 5 tejto vyhlášky.

(7) Občanom, ktorým boli priznané mimoriadne výhody II. stupňa, sa poskytujú príspevky vo výške jednej polovice súm uvedených v prílohe č. 5 tejto vyhlášky.

(8) Občanom uvedeným v odseku 1, ktorí preukážu, že zo závažných dôvodov najazdia viac ako 6000 km ročne, možno príspevok podľa odseku 6 zvýšiť až na dvojnásobok.

(9) Ak sa priznáva zvýšenie príspevku podľa odseku 8, za každých začatých 300 km najjazdených nad 6000 km sa príspevok zvýši o 5 % až do dvojnásobku príspevku uvedeného v prílohe č. 5 tejto vyhlášky.

§ 56

Ďalšie opakované peňažné dávky

Sociálne odkázaným ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom možno poskytovať aj ďalšie opakované peňažné dávky, ak ich poskytovanie je odôvodnené mimoriadnymi potrebami.

Služby sociálnej starostlivosti

§ 57

Opatrovateľská služba

(1) Opatrovateľskú službu poskytujú národné výbory ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom, ktorí nie sú schopní si sami obstaráť nevyhnutné práce v domácnosti a ďalšie životné potreby alebo ktorí pre nepriaznivý zdravotný stav potrebujú ošetrovanie inou osobou, ak im potrebnú starostlivosť neposkytujú ich rodinní príslušníci.

(2) Opatrovateľská služba sa poskytuje občanom v ich domácnostiach, vrátane domácností v domoch s opatrovateľskou službou, v zariadeniach opatrovateľskej služby (§ 128 až 133), prípadne v domácnostiach dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby v pracovnom čase v pracovných dňoch. Ak nemožno zabezpečiť pomoc inak, poskytne sa opatrovateľská služba aj v noci a v dňoch

pracovného pokoja. V staniciach opatrovateľskej služby sa poskytuje opatrovateľská služba v nepretržitej prevádzke.

(3) Opatrovateľská služba sa poskytuje za úplnú alebo čiastočnú úhradu podľa prílohy č. 1 tejto vyhlášky s prihliadnutím na vek, zdravotný stav, príjem a majetkové pomery občana a jeho rodinných príslušníkov. Prihliada sa pritom na pravidelné výdavky na výživu, ostatné osobné potreby a na náklady na domácnosť. 7) Úkony opatrovateľskej služby, ktorými sa zabezpečujú nevyhnutné životné potreby, sa poskytujú bezplatne.

(4) Opatrovateľská služba sa poskytuje bezplatne sociálne odkázaným občanom, účastníkom odboja a pozostalým manželom (manželkám) po účastníkoch odboja 70-ročným a starším. V osobitne odôvodnených prípadoch, s prihliadnutím na zdravotný stav alebo sociálne pomery možno poskytnúť opatrovateľskú službu bezplatne účastníkovi odboja a pozostalému manželovi (manželke) po účastníkovi odboja, ktorí nedosiahli vek 70 rokov.

§ 58

Spoločné stravovanie

(1) Národné výbory zabezpečujú ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom spoločné stravovanie v závodných a diétnych jedálňach, v jedálňach jednotných roľníckych družstiev, v zariadeniach verejného stravovania, v samostatných jedálňach s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov, v ústavoch sociálnej starostlivosti a v kluboch dôchodcov, prípadne v iných priestoroch určených na tento účel.

(2) Národné výbory zabezpečujú a organizujú spoločné stravovanie na základe písomných dohôd uzatvorených s organizáciami zabezpečujúcimi výrobu jedál. V týchto dohodách sa zakotvia konkrétne podmienky realizácie tejto služby vrátane spôsobu úhrady za ňu.

§ 59

Kultúrna a rekreačná starostlivosť

(1) Účasť na kultúrnom a spoločenskom živote zabezpečujú národné výbory ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom najmä tým, že zriaďujú kluby dôchodcov, umožňujú návštevy divadelných a filmových predstavení, koncertov, výstav a iných kultúrnych a športových podujatí za znížené vstupné alebo bezplatne.

(2) Národné výbory zabezpečujú ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom, ktorí sú požívateľmi dôchodku, a nie sú pracovne činní, rekreačné zájazdy a jedno a dvojtýždenné rekreácie. Z rodinných príslušníkov možno poskytnúť rekreáciu len nepracujúcej manželke (manželovi, druhovi, družke) požívateľa dôchodku, prípadne jeho dieťaťu.

(3) Od účastníkov rekreácie, ktorí nie sú sociálne odkázaní, možno požadovať čiastočnú alebo úplnú úhradu za rekreáciu podľa prílohy č. 6 tejto vyhlášky s prihliadnutím na výšku ich príjmu, rodinné a majetkové pomery.

(4) Účastníci rekreácie uhradzujú výdavky na dopravu z vlastných prostriedkov; vo výnimočných prípadoch môžu národné výbory na tieto výdavky prispieť z prostriedkov sociálnej starostlivosti.

(5) Úhrada nákladov za rekreačné pobyty (zájazdy) organizované národnými výbormi sa nepožaduje od účastníkov odboja a pozostalého manžela (manželky) po účastníkovi odboja, ak sociálne odkázaní alebo starší ako 70-roční. V osobitne odôvodnených prípadoch s prihliadnutím na zdravotný stav, príjem a majetkové pomery nemusí národný výbor úhradu požadovať, ak ide o účastníka odboja alebo pozostalého manžela (manželku) po účastníkovi odboja, ktorý nedosiahol vek 70 rokov.

§ 60

Národné výbory pri rozhodovaní o poskytovaní dávok a služieb sociálnej starostlivosti prihliadajú na to, či ide o účastníka odboja alebo pozostalého manžela (manželku) po účastníkovi odboja.

Koordinovaná starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví**§ 61**

(1) Okresné národné výbory zaraďujú deti a mladistvých do evidencie na základe hlásenia okresného pediatra, vedúceho dorastového lekára v okrese a pracovníkov orgánov a zariadení školstva, zdravotníctva a sociálnych vecí.

(2) V evidencii sú uvedené deti a mladiství vo veku od 1 roku do 18 rokov, ktorí pre svoje mentálne, telesné alebo zmyslové postihnutie vyžadujú trvalú alebo dlhodobú komplexnú koordinovanú zdravotnú, sociálnu a výchovno-vzdelávaciu starostlivosť.

(3) Do evidencie sa zaraďujú aj deti a mladiství s ľahším zdravotným postihnutím, ak im rodina nie je schopná zabezpečiť potrebnú starostlivosť.

§ 62

(1) Okresný národný výbor koordinuje starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví prostredníctvom komisie pre koordinovanú starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví.

(2) Starostlivosť o dieťa zaradené do evidencie sa posudzuje v komisii podľa potreby a závažnosti jeho zdravotného postihnutia, najmenej však raz za tri roky.

(3) Krajský národný výbor koordinuje starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví prostredníctvom komisie pre koordinovanú starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví.

(4) Krajský národný výbor a okresný národný výbor sa podieľajú na zabezpečovaní rekreácie rodín s mentálne postihnutými deťmi, najmä na výbere detí z hľadiska ich zdravotného stavu a spolupracujú s príslušným odborovým orgánom v organizáciách, v ktorých rodičia týchto detí pracujú.

TRETÍ DIEL**STAROSTLIVOSŤ O OBČANOV, KTORÍ POTREBUJÚ OSOBITNÚ POMOC****§ 63**

(1) Miestne národné výbory a mestské národné výbory pomáhajú občanom, ktorí sa prechodne ocitli v mimoriadne ťažkých pomeroch, ako aj občanom, ktorí v dôsledku návykov prameniacych z odlišného spôsobu života v minulosti žijú v mimoriadne ťažkých pomeroch, pri zvyšovaní ich životnej úrovne, najmä pri zaradení do trvalého pracovného pomeru a stabilizácii v ňom, zvýšení úrovne hygieny a kultúry bývania a životného prostredia, pri starostlivosti o výživu, predškolskú a školskú výchovu detí, mládeže a výchovu dospelých, pri poskytovaní zdravotníckych služieb týmto občanom, pri vytváraní podmienok pre spoločensky prospešné využitie ich voľného času, pri ich kultúrnom rozvoji a postupnej spoločenskej integrácii.

(2) Národné výbory v spolupráci s ostatnými štátnymi orgánmi a spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami organizujú a koordinujú starostlivosť o občanov uvedených v odseku 1 vo svojich územných obvodoch.

(3) Krajské národné výbory vypracúvajú rozbor starostlivosti o občanov uvedených v odseku 1, plány a zámery ďalšieho rozvoja tejto starostlivosti a v súčinnosti s okresnými národnými výbormi vyhodnocujú účinnosť používaných foriem a metód práce a vykonávajú odbornú-metodickú prípravu príslušných pracovníkov národných výborov.

Výchovná a poradenská starostlivosť

§ 64

(1) Miestne národné výbory v strediskových obciach, mestské národné výbory a okresné národné výbory poskytujú občanom uvedeným v § 63 ods. 1 výchovnú a poradenskú starostlivosť pri riešení sociálnych problémov a pri prekonávaní zaostalých foriem spôsobu života.

(2) Miestne národné výbory sa zúčastňujú na výchovnej starostlivosti o týchto občanov, sledujú život ich rodín a pomáhajú im riešiť sociálne problémy.

(3) Okresné národné výbory organizujú občanom uvedeným v § 63 ods. 1 odbornú a špecializovanú výchovnú a poradenskú starostlivosť pri riešení ich zložitých sociálnych problémov.

§ 65

(1) Okresné národné výbory usporadúvajú letné rekreačno-výchovné tábory pre výchovne zanedbané a prospechovo zaostávajúce deti občanov uvedených v § 63 ods. 1 v čase hlavných školských prázdnin s cieľom, aby tieto deti získali základné sociálne, zdravotné a kultúrne návyky a doplnili si svoje medzery vo výchove a vzdelaní.

(2) Miestne národné výbory v strediskových obciach, mestské národné výbory a okresné národné výbory usporadúvajú v rámci mimoškolskej a zdravotnej výchovy pre výchovne zanedbanú dospelujúcu mládež sociálno-zdravotné a iné kurzy s cieľom upevniť ich sociálne, zdravotné a kultúrne návyky, pripraviť ich na život v rodine a spoločnosti a zaradiť ich do pracovného procesu.

(3) Miestne národné výbory sa podieľajú na usporadúvaní letných rekreačno-výchovných táborov a sociálno-zdravotných kurzov najmä tým, že pomáhajú pri výbere detí a mládeže a spolupôsobia pri zabezpečovaní ich účasti.

§ 66

Peňažné a vecné dávky

(1) Sociálne odkázaným občanom uvedeným v § 63 ods. 1 sa poskytujú vecné dávky zamerané najmä na zvýšenie úrovne bývania, vedenie domácnosti, na umiestnenie detí do jasli, materských škôl, školských družín a klubov, na zaradenie do školského stravovania, na vybavenie detí a mládeže do letných rekreačno-výchovných táborov a do sociálno-zdravotných a iných kurzov, na rozvoj záujmovej činnosti a v naliehavých prípadoch aj na uspokojovanie základných životných potrieb.

(2) V naliehavých a odôvodnených prípadoch, ak nie je vhodné poskytnúť vecnú dávku, možno poskytnúť jednorazovú peňažnú dávku ako výpomoc v mimoriadnych, spravidla dočasných situáciách.

(3) Miestne národné výbory v strediskových obciach, mestské národné výbory a okresné národné výbory poskytujú občanom uvedeným v § 63 ods. 1 v naliehavých a odôvodnených prípadoch peňažné dávky na riešenie ich bytových záležitostí tým, že vykúpujú nevyhovujúce obytné priestory a poskytujú im pomoc pri zabezpečovaní lepšieho bývania s cieľom premiestniť ich zo zaostaleho prostredia, v ktorom žijú, a urýchliť ich spoločenskú integráciu.

ŠTVRTÝ DIEL

STAROSTLIVOSŤ O SPOLOČENSKY NEPRISPÔSOBENÝCH OBČANOV

§ 67

Okruh osôb

Sociálnu starostlivosť možno poskytovať najmä

- a) občanom prepusteným z výkonu trestu odňatia slobody,
- b) občanom prepusteným z protialkoholického alebo iného obdobného liečenia alebo občanom, ktorým sa uvedené liečenie poskytuje ambulantne,
- c) občanom, ktorí žijú spôsobom života nedôstojným občana socialistickej spoločnosti,
- d) občanom prepusteným zo školských zariadení na výkon ochranej výchovy po dovŕšení plnoletosti.

§ 68

Výchovná a poradenská starostlivosť

Národné výbory pôsobia výchovne na spoločensky neprispôsobených občanov a poskytujú im poradenskú starostlivosť zameranú na prekonanie sťažených životných pomerov a pomáhajú im riešiť sociálne dôsledky ich spoločenskej neprispôsobenosti a vytvárať u nich aktívny vzťah k práci a k spoločnosti.

§ 69

Pomoc pri pracovnom umiestnení

Okresné národné výbory poskytujú spoločensky neprispôsobeným občanom pomoc pri pracovnom uplatnení spočívajúcu spravidla vo vyhľadávaní pracovného miesta vhodného najmä z hľadiska výchovného ovplyvňovania týchto občanov; zároveň sledujú zmeny ich pracovného umiestnenia, hodnotia dôvody týchto zmien a uskutočňujú opatrenia na zamedzenie nežiadúcej fluktuácie týchto občanov.

§ 70

Pomoc pri zabezpečovaní ubytovania

Národné výbory poskytujú spoločensky neprispôsobeným občanom pomoc pri zabezpečovaní ubytovania. Ak nemožno zabezpečiť ubytovanie inak, môže zabezpečiť národný výbor ubytovanie v zariadení pre spoločensky neprispôsobených občanov, alebo dohodne ubytovanie v podnikovej ubytovni organizácie, v ktorej spoločensky neprispôsobený občan pracuje.

§ 71

Peňažné a vecné dávky

Okresné národné výbory môžu poskytnúť peňažné a vecné dávky na zabezpečenie životných potrieb spoločensky neprispôsobeného občana. Peňažné a vecné dávky sa poskytujú do výšky 200 Kčs; vo výnimočných prípadoch ich možno poskytnúť až do výšky 1000 Kčs.

§ 72**Starostlivosť o občanov prepustených z výkonu trestu**

Spoločensky neprispôsobeným občanom, ktorí sú vo výkone trestu odňatia slobody, a nie sú schopní pracovať pre starobu alebo invaliditu, alebo sú občanmi so zmenenou pracovnou schopnosťou, zabezpečujú okresné národné výbory príslušné podľa miesta výkonu trestu už pred ich prepustením na základe hlásenia príslušného nápravno-výchovného ústavu priznanie dávok alebo služieb sociálneho zabezpečenia. Občanom starým alebo pre svoj zdravotný stav odkázaným na sústavnú starostlivosť, ak nemajú príbuzných, ktorí sa o nich postarajú, zabezpečia prijatie do ústavu sociálnej starostlivosti priamo z výkonu trestu odňatia slobody.

§ 73**Spolupráca s inými orgánmi a organizáciami**

Pri výkone starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov spolupracujú národné výbory so zdravotníckymi zariadeniami, s orgánmi činnými v trestnom konaní, s nápravno-výchovnými ústavmi a spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami.

§ 74**Povinnosti organizácií**

Organizácie, ktoré zamestnávajú spoločensky neprispôsobených občanov, sú najmä povinné

- a) viesť evidenciu týchto občanov a hlásiť okresnému národnému výboru zmeny v ich pracovnom umiestnení a rozviazanie pracovného pomeru s nimi,
- b) dbať o zaraďovanie týchto občanov do pracovných kolektívov, ktoré zaručia zodpovedajúce výchovné pôsobenie,
- c) poverovať zodpovedných pracovníkov, aby poskytlí potrebnú pomoc týmto občanom pri ich pracovnom uplatnení a sledovali ich pracovné výsledky a spoločenské zapojenie, prípadne zriadiť na tieto účely aktív pre nápravno-výchovnú činnosť,
- d) podľa možnosti poskytovať týmto občanom na požiadanie okresného národného výboru ubytovanie v podnikových ubytovniach.

§ 75**Dobrovoľní spolupracovníci**

Na zabezpečenie starostlivosti o spoločensky neprispôsobených občanov môžu zriaďovať miestne národné výbory a okresné národné výbory aktívy dobrovoľných spolupracovníkov.

PIATY DIEL**POSKYTOVANIE BEZÚROČNÝCH PÔŽIČIEK A OPATROVATELSKEJ SLUŽBY****Bezúročné pôžičky****§ 76**

(1) Okresné národné výbory môžu poskytovať bezúročné pôžičky občanom, ktorí sa prechodne ocitli v nepriaznivých životných pomeroch a ktoré môžu pomocou pôžičky prekonať, pričom uspokojovanie ich životných potrieb nie je ohrozené a pôžičku nemôžu získať od Slovenskej štátnej sporiteľne alebo z fondu kultúrnych a sociálnych potrieb.

(2) Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o pôžičke uzavrie s občanom okresný národný výbor písomnú zmluvu¹⁷⁾ obsahujúcu tiež dohodu o lehotách splatnosti a o výške splátok. Bez uzavretia tejto zmluvy nie je rozhodnutie vykonateľné.

§ 77

(1) Pôžičku v hotovosti možno občanovi poskytnúť najviac do 1000 Kčs s tým, že sa v zmluve zaviazne túto splatiť do jedného roka.

(2) Pôžičku účelovo viazanú môžu okresné národné výbory poskytnúť občanovi najviac do 5000 Kčs s tým, že sa v zmluve zaviazne túto splácať najneskôr do troch rokov od jej poskytnutia a splatiť ju do piatich rokov od jej výplaty.

(3) Pôžičku účelovo viazanú prevedie okresný národný výbor na účet pobočky Slovenskej štátnej sporiteľne miestne príslušnej podľa trvalého pobytu občana.

Opatrovateľská služba**§ 78**

(1) Národné výbory zabezpečujú opatrovateľskú službu vo svojich územných celkoch členených na obvody prostredníctvom pracovníkov a dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby.

(2) Ak sa poskytuje opatrovateľská služba za úhradu, použije sa na úhradu predovšetkým zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť.

(3) Pomoc a ošetrovanie, ktoré poskytujú odkázanému občanovi jeho manžel (manželka, druh, družka), rodičia, syn, dcéra a pri opatrovateľskej službe pre rodiny s deťmi starí rodičia, nemožno považovať za opatrovateľskú službu.

(4) Opatrovateľská služba sa neposkytuje pri karanténe nariadenej pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.

(5) Motorové vozidlá opatrovateľskej služby sú súčasťou vozového parku okresného ústavu sociálnych služieb, resp. príslušného národného výboru a sú používané výlučne na účely opatrovateľskej služby.

§ 79**Dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby**

(1) Dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby nie sú s národným výborom v pracovnom pomere; vzťahujú sa však na nich ustanovenia Zákonníka práce o náhrade škody pri pracovných úrazoch,¹⁸⁾ príslušné predpisy o nemocenskom poistení¹⁹⁾ a predpisy o cestovných náhradách.²⁰⁾

(2) Dobrovoľným pracovníkom opatrovateľskej služby poskytuje národný výbor odmenu; jej výšku určí podľa rozsahu a namáhavosti úkonov v rámci určeného rozpätia úhrad za jednotlivé úkony opatrovateľskej služby uvedených v prílohe č. 1 tejto vyhlášky. Takto vypočítaná mesačná odmena sa zvyšuje o 15 až 30 % s prihliadnutím na kvalitu a náročnosť poskytovaných úkonov; nesmie však v kalendárnom mesiaci prevýšiť sumu 2100 Kčs. Do tejto sumy sa nezahŕňa odmena za nočné služby, príplatok za úkony vykonávané v dňoch pracovného pokoja a príplatok za opatrovateľskú službu u bacilonosiča.

Druhá hlava
Zariadenia sociálnej starostlivosti
PRVÝ DIEĽ
ÚSTAVY SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

§ 80
Druhy ústavov sociálnej starostlivosti

(1) Na poskytovanie ústavnej sociálnej starostlivosti národné výbory zriaďujú ústavy sociálnej starostlivosti (ďalej len „ústavy“)

- a) ústavy pre telesne postihnutú mládež,
- b) ústavy pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím,
- c) ústavy pre telesne postihnutú mládež s viacerými chybami,
- d) ústavy pre mentálne postihnutú mládež,
- e) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov,
- f) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s pridruženým mentálnym postihnutím,
- g) ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s viacerými chybami,
- h) ústavy pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov,
- ch) ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov,
- i) domovy dôchodcov,
- j) domovy - penzióny pre dôchodcov.

(2) Organizáciu ústavu upravuje organizačný poriadok vydaný národným výborom, ktorý ústav spravuje. Ak okresný národný výbor začlení ústav do okresného ústavu sociálnych služieb alebo krajského ústavu sociálnych služieb, upravuje organizáciu ústavu organizačný poriadok okresného ústavu sociálnych služieb alebo krajského ústavu sociálnych služieb.

(3) V ústavoch uvedených v odseku 1 písm. a) až i) možno zriadiť samostatné oddelenia na denný a týždenný pobyt. Ústavy uvedené v odseku 1 písm. a) až ch) môžu národné výbory zriadiť aj ako samostatné ústavy na denný a týždenný pobyt.

(4) V ústavoch pre mentálne postihnutú mládež môže krajský národný výbor zriadiť samostatné diagnostické oddelenie, prípadne môže vyčleniť ústav pre mládež len na diagnostické účely.

§ 81
Ústavy pre telesne postihnutú mládež

Ústavy pre telesne postihnutú mládež sú určené pre deti a mládež od troch rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky a v prípade potreby ďalšej prípravy na povolanie do ukončenia prípravy na povolanie, u ktorých ťažký stupeň telesnej chyby znemožňuje alebo podstatne sťažuje normálny spôsob výchovy, vzdelávania a prípravy na povolanie. Podľa možností ústavu možno prijímať deti a mládež s trvalými ľahšími telesnými chybami, ak nemožno zabezpečiť potrebnú rehabilitáciu v prostredí, v ktorom žijú. V týchto ústavoch sa vykonáva tiež ústavná alebo ochranná výchova telesne postihnutej mládeže.

§ 82**Ústavy pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím**

Ústavy pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím sú určené pre deti a mládež vo veku od troch rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky a keď sa pripravujú na povolanie do ukončenia tejto prípravy na povolanie, ak popri telesnej chybe sú postihnutí aj mentálnym postihnutím ľahšieho stupňa, ktoré však nevylučuje vzdelávanie v osobitnej alebo pomocnej škole. V týchto ústavoch sa vykonáva aj ústavná alebo ochranná výchova telesne postihnutej mládeže s pridruženým mentálnym postihnutím.

§ 83**Ústavy pre telesne postihnutú mládež s viacerými chybami**

Ústavy pre telesne postihnutú mládež s viacerými chybami sú určené pre deti a mládež vo veku od troch rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky, ak popri telesnej chybe sú postihnutí tiež zmyslovými chybami alebo mentálnym postihnutím ľahšieho stupňa, ktoré však nevylučuje vzdelávanie v osobitnej alebo pomocnej škole. V týchto ústavoch sa vykonáva aj ústavná alebo ochranná výchova telesne postihnutej mládeže s viacerými chybami.

§ 84**Ústavy pre mentálne postihnutú mládež**

(1) Ústavy pre mentálne postihnutú mládež sú určené pre deti a mládež vo veku od troch rokov do 26 rokov, ak ich rozumové schopnosti sú na tak nízkej úrovni, že ich nemožno vzdelávať ani v pomocných školách. Prijímajú sa aj tí, ktorí sú postihnutí tiež telesnou alebo zmyslovou chybou. V týchto ústavoch sa vykonáva aj ústavná alebo ochranná výchova mentálne postihnutej mládeže.

(2) Do ústavov pre mentálne postihnutú mládež nemožno prijímať deti a mládež, ktorých nedostatočný rozumový vývoj je následkom výchovnej zanedbanosti alebo u ktorých dochádza k akútnym prejavom psychických porúch ohrozujúcich okolie.

(3) Diagnostické oddelenie v ústavoch pre mentálne postihnutú mládež alebo ústav pre mentálne postihnutú mládež vyčlenený na diagnostické účely sa zriaďujú na zabezpečovanie špeciálno-pedagogickej, psychologickkej, lekárskej a sociálnej diagnostiky. Do týchto oddelení alebo ústavov sa prijímajú najmä mentálne postihnuté deti a mládež pred umiestnením do ústavov.

§ 85**Starostlivosť v ústavoch pre mládež**

(1) Príprava na život v ústavoch pre telesne postihnutú mládež a v ústavoch pre telesne postihnutú mládež s pridruženým mentálnym postihnutím zahŕňa

- a) predškolskú výchovu detí vo veku od troch do šesť rokov zabezpečovanú v materských školách pri ústave,
- b) školské vzdelávanie zabezpečované v školách pri ústave alebo mimo ústavu,
- c) mimoškolskú a mimopracovnú výchovu organizovanú vo výchovných skupinách s prihliadnutím na vek a schopnosti zverencov; v jednej skupine môže byť zaradených najviac 12 zverencov, pri plávaní najviac šesť zverencov,
- d) prípravu na povolanie uskutočňovanú na stredných školách alebo v osobitných odborných učilištiach alebo v strediskách praktického vyučovania pri ústave alebo mimo ústavu.

(2) Ústav najneskoršie šesť mesiacov pred predpokladaným ukončením prípravy na povolanie na stredných školách alebo osobitných odborných učilištiach alebo v strediskách praktického

vyučovania upozorní okresný národný výbor podľa miesta trvalého pobytu zverenca na túto skutočnosť, aby bolo možno včas pre absolventa zabezpečiť vhodné pracovné uplatnenie.

(3) V ústavoch pre telesne postihnutú mládež s viacerými chybami sa poskytuje starostlivosť uvedená v odseku 1 písm. a) až c) a zácvik na jednoduché práce primeraný zdravotnému stavu mladistvého.

(4) Výchova mentálne postihnutých zverencov vo veku do 16 rokov sa organizuje vo výchovných skupinách ustanovených podľa ich mentálnej úrovne s prihliadnutím na ich fyzickú vyspelosť. V týchto výchovných skupinách môže byť zaradených najviac 12 zverencov. Počet zverencov vo výchovných skupinách mentálne postihnutých zverencov starších ako 16 rokov sa riadi potrebou zabezpečenia riadnej výchovy a nesmie byť vyšší ako 15 zverencov. Pri kultúrnych, rekreačných a športových akciách môže byť zaradených do výchovnej skupiny najviac 10 zverencov; pri plávaní, korčuľovaní a lyžovaní najviac šesť zverencov. Vo výchovných skupinách v diagnostickom oddelení a v oddelení na výkon ochrannej výchovy môže byť zaradených najviac 10 zverencov.

§ 86

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov sú určené pre občanov s ťažkými telesnými chybami, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku a nemôžu sa pre svoje ťažké telesné postihnutie pripravovať na povolanie a potrebujú ústavné zaopatrenie, pretože im potrebnú starostlivosť nemožno zabezpečiť v doterajšom prostredí. Občania, ktorí sú postihnutí aj mentálnym postihnutím ťažšieho stupňa, sa do týchto ústavov neprijímajú.

§ 87

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s pridruženým mentálnym postihnutím

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s pridruženým mentálnym postihnutím sú určené pre občanov, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku a nemôžu sa pre svoje zdravotné postihnutie pripravovať na povolanie alebo ktorí ukončili prípravu na povolanie, ak sú popri ťažkej telesnej chybe postihnutí aj mentálnym postihnutím ľahšieho stupňa.

§ 88

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s viacerými chybami

Ústavy pre telesne postihnutých dospelých občanov s viacerými chybami sú určené pre občanov, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku a nemôžu sa pre svoje zdravotné postihnutie pripravovať na povolanie, ak sú okrem ťažkej telesnej chyby postihnutí aj zmyslovými chybami a prípadne mentálnym postihnutím ľahšieho stupňa.

§ 89

Ústavy pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov

Ústavy pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov sú určené pre občanov, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku a nemôžu sa pre svoje zdravotné postihnutie pripravovať na povolanie, sú nevidomí alebo nepočujúci, ak sú odkázaní na ústavnú starostlivosť, pretože im potrebnú starostlivosť nemožno zabezpečiť v doterajšom prostredí.

§ 90

Ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov

Ústavy pre mentálne postihnutých dospelých občanov sú určené pre občanov vo veku od 26 rokov postihnutých mentálnym postihnutím okrem mentálneho postihnutia ťažšieho stupňa aj

telesnou alebo zmyslovou chybou, ktorí potrebujú ústavnú starostlivosť, ale nie liečebnú starostlivosť v lôžkovom zdravotníckom zariadení. Občania postihnutí mentálnym postihnutím ľahšieho stupňa môžu byť do ústavu prijatí len vtedy, ak nevyhnutne potrebujú ústavnú starostlivosť.

§ 91

Domovy dôchodcov

Domovy dôchodcov sú určené predovšetkým pre starých občanov, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ktorí pre trvalé zmeny zdravotného stavu potrebujú komplexnú starostlivosť, ktorú im nemôžu zabezpečiť členovia ich rodiny ani opatrovateľská služba alebo iné služby sociálnej starostlivosti, a pre starých občanov, ktorí toto umiestnenie nevyhnutne potrebujú z iných vážnych dôvodov. Nemožno však prijať občanov, ktorých zdravotný stav vyžaduje liečenie a ošetrovanie v lôžkovom zdravotníckom zariadení.

§ 92

Domovy - penzióny pre dôchodcov

(1) Domovy - penzióny pre dôchodcov sú určené predovšetkým pre starých občanov, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ktorých celkový zdravotný stav je taký, že nepotrebujú komplexnú starostlivosť za predpokladu, že im budú poskytované služby, ktoré budú potrebovať vzhľadom na ich vek a zdravotný stav.

(2) Do domovov - penziónov pre dôchodcov sa prijímajú občania,

- a) ktorých zdravotný stav a vek umožňuje viesť pomerne samostatný život vo vhodných podmienkach a nepotrebujú umiestnenie v ústave s celoročným pobytom,
- b) nie sú sústavne zamestnaní v pracovnom pomere alebo v inom obdobnom pracovnoprávnom vzťahu.

(3) V domovoch - penziónoch pre dôchodcov sa poskytuje ubytovanie a základná starostlivosť.²¹⁾ Súčasne ústav vytvára podmienky pre rozvoj kultúrneho a spoločenského života a záujmovej činnosti obyvateľov ústavu. Podľa možností ústavu a požiadaviek obyvateľov domovov - penziónov pre dôchodcov možno obyvateľom poskytovať aj ďalšie platené služby uvedené v prílohe č. 7 tejto vyhlášky.

§ 93

Rozsah poskytovanej starostlivosti v ústavoch

Pri týždennom, dennom a prechodnom pobyte v ústavoch sa poskytuje v potrebnom rozsahu starostlivosť tak, ako v rovnakom type ústavu s celoročným pobytom s tým, že sa pri dennom pobyte neposkytuje bývanie a pri týždennom pobyte sa neposkytuje bývanie v dňoch pracovného pokoja. Prechodný pobyt v ústave sa poskytuje, ak občan, ktorý sa inak o umiestneného občana stará, nemôže túto starostlivosť z vážnych dôvodov poskytovať; doba prechodného pobytu v ústave je najmenej 14 dní a najviac tri mesiace, ak dlhší pobyt neodôvodňujú osobitne závažné dôvody.

§ 94

Podmienky pre prijatie do ústavov

(1) Do ústavov sa prijímajú občania, ktorí potrebujú vzhľadom na svoje sociálne pomery a zdravotný stav ústavnú sociálnu starostlivosť. Zdravotné postihnutia, odôvodňujúce a vylučujúce prijatie do ústavu, sú uvedené v prílohe č. 8 tejto vyhlášky.

(2) Občanov, ktorí sú plnoletí a neboli pozbavení spôsobilosti na právne úkony, možno prijať do ústavu len s ich písomným súhlasom. Maloletých občanov a občanov pozbavených spôsobilosti na právne úkony možno prijať do ústavu len s písomným súhlasom ich zákonného zástupcu.

§ 95

Konanie o prijatie do ústavu

(1) Občana možno prijať do ústavu na základe žiadosti. Žiadosť podáva občan, ktorý potrebuje ústavnú sociálnu starostlivosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak;²²⁾ ak ide o maloletého alebo o občana pozbaveného spôsobilosti na právne úkony, ich zákonný zástupca. Konanie o prijatie do ústavu sa môže začať z podnetu národného výboru, spoločenskej organizácie alebo zdravotníckeho zariadenia. Ak súd nariadil ústavnú alebo ochrannú výchovu dieťaťa alebo ak okresný národný výbor predbežne rozhodol o jeho okamžitom umiestnení do ústavu, dieťa sa prijme do ústavu na základe požiadavky orgánu starostlivosti o deti príslušného okresného národného výboru.

(2) Národný výbor príslušný podľa trvalého pobytu žiadateľa prešetrí sociálne a majetkové pomery a vyžiada dokumentáciu o zdravotnom stave žiadateľa od príslušných orgánov štátnej zdravotníckej správy. Ak tento národný výbor nespravuje ústav vhodný pre žiadateľa, zašle žiadosť bez zbytočného odkladu národnému výboru, ktorý takýto ústav spravuje.

(3) Ak žiadateľ spĺňa podmienky pre prijatie do ústavu a vo vhodnom ústave je voľné miesto, národný výbor, ktorý tento ústav spravuje, rozhodne o prijatí žiadateľa; ak nie je vo vhodnom ústave voľné miesto, rozhodne o zaradení žiadosti do poradovníka čakateľov.

(4) Národný výbor zostavuje poradovník čakateľov na umiestnenie do ústavu podľa naliehavosti umiestnenia pre každý druh ústavu osobitne. Pri určení poradia naliehavosti umiestnenia majú prednosť

- a) pri prijímaní do ústavov pre mládež maloletí, u ktorých súd nariadil ústavnú alebo uložil ochrannú výchovu alebo u ktorých o okamžitom umiestnení do ústavu vydal predbežné rozhodnutie okresný národný výbor, a do ústavu pre mentálne postihnutú mládež maloletí, ktorí nepriaznivo ovplyvňujú vývoj súrodencov a ktorým nemožno poskytnúť potrebnú pomoc v rodine,
- b) pri prijímaní do ústavov pre dospelých občanov účastníci odboja a pozostalí manželia (manželky) po účastníkoch odboja, osamelí občania a príjemcovia opatrovateľskej služby, ktorí vzhľadom na svoj zdravotný stav alebo vek potrebujú komplexnú starostlivosť.

(5) Národný výbor, ktorý spravuje ústav pre telesne postihnutú mládež, zriaďuje v tomto ústave odbornú pracovnú skupinu, ktorá posudzuje žiadosti o prijatie do ústavu.

(6) Pred rozhodnutím o prijatí občana z poradovníka národný výbor prešetrí, či sa nezmenili okolnosti rozhodné pre prijatie do ústavu.

(7) V rozhodnutí o prijatie do ústavu určí národný výbor formu pobytu. Ak žiadateľ bez vážneho dôvodu nenastúpi do ústavu, bude zaradený do poradovníka čakateľov.

§ 96

Nástup do ústavu

Žiadateľa vyzve na nástup do ústavu národný výbor, ktorý ústav spravuje, prípadne ústav sociálnych služieb alebo ústav, ak je mu táto činnosť zverená. Deň nástupu oznámi národný výbor žiadateľovi alebo jeho zákonnému zástupcovi aspoň týždeň vopred; súčasne mu oznámi, ktoré doklady si musí so sebou priniesť a ktoré veci si môže do ústavu zobrať. Národný výbor, prípadne ústav sociálnych služieb alebo ústav, ktorý žiadateľa vyzve na nástup do ústavu, požiada v prípade

potreby miestny národný výbor žiadateľovho trvalého pobytu, aby mu pomáhal pri zabezpečovaní záležitostí spojených s nástupom do ústavu.

§ 97

Pobyt obyvateľa (zverenca) mimo ústavu

(1) Vedúci ústavu môže povoliť na žiadosť obyvateľa (zákonného zástupcu) obyvateľovi ústavu pre dospelých a starých občanov pobyt mimo ústavu na čas najviac 28 kalendárnych dní v jednom kalendárnom roku, vo výnimočných prípadoch na 42 dní. Dlhší pobyt mimo ústavu môže povoliť národný výbor, ktorý ústav spravuje, alebo na základe jeho poverenia ústav sociálnych služieb.

(2) Zverencom v ústavoch pre mládež môže vedúci ústavu na žiadosť ich zákonných zástupcov povoliť pobyt mimo ústavu počas školských prázdnin bez obmedzenia. U zverencov umiestnených na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej výchovy alebo u zverencov, o ktorých okamžitom umiestnení v ústave predbežne rozhodol okresný národný výbor, možno povoliť pobyt mimo ústavu len po predchádzajúcom súhlase orgánu starostlivosti o deti národného výboru, príslušného podľa miesta trvalého pobytu rodičov alebo občanov, u ktorých sa zverenec zdržiava počas prechodného pobytu mimo ústavu. Ak to nenarúša vzdelávací proces, môže vedúci ústavu so súhlasom riaditeľa školy povoliť zverencom, ktorí navštevujú školu, pobyt mimo ústavu aj v čase mimo školských prázdnin, najviac v rozsahu 28 dní. Výnimku z týchto ustanovení môže povoliť národný výbor, ktorý ústav spravuje, alebo na základe jeho poverenia ústav sociálnych služieb.

§ 98

Premiestnenie obyvateľa (zverenca)

(1) Ak má byť obyvateľ (zverenec) premiestnený do iného ústavu, toto opatrenie sa s ním vopred prerokuje. Ak ide o maloletého alebo o občana pozbaveného spôsobilosti na právne úkony, premiestnenie sa vopred prerokuje s jeho zákonným zástupcom. O premiestnenie do iného ústavu vydáva rozhodnutie národný výbor, ktorý spravuje ústav, do ktorého má byť obyvateľ (zverenec) premiestnený, s výnimkou prípadov, ak je nad maloletým nariadená ústavná výchova alebo uložená ochranná výchova.

(2) Obdobne sa postupuje aj pri premiestnení na iné oddelenie v rámci ústavu. V tomto prípade sa rozhodnutie nevydáva.

(3) Obyvateľ domova - penziónu pre dôchodcov môže byť premiestnený do iného druhu zariadenia sociálnej starostlivosti alebo štátnej zdravotníckej správy buď na základe jeho žiadosti, alebo na návrh vedúceho ústavu, najmä ak sa zmení zdravotný stav obyvateľa.

§ 99

Ukončenie pobytu v ústave

(1) Pobyt v ústave sa končí rozhodnutím o ukončení pobytu obyvateľa (zverenca) v ústave, na základe jeho žiadosti alebo žiadosti jeho zákonného zástupcu, rozhodnutím o prepustení obyvateľa (zverenca) z ústavu, rozhodnutím o premiestnení do iného ústavu alebo úmrtím.

(2) Obyvateľ (zverenec) ústavu môže byť prepustený, ak aj po opätovnom napomenutí hrubo porušuje ústavný poriadok alebo ak ďalšie poskytovanie ústavnej sociálnej starostlivosti nie je účelné alebo potrebné. Pobyt obyvateľa (zverenca) nemožno ukončiť, ak nie je o neho inak riadne postarané a je úplne odkázaný na pomoc spoločnosti.

(3) Postup pri úmrtí obyvateľa (zverenca) ústavu upravujú osobitné predpisy.²³⁾ Pohreb zomretého obyvateľa (zverenca) ústavu zabezpečí ústav, ak ho nezabezpečia najbližší príbuzní alebo niekto iný.

(4) Majetok zomretého spíše bez meškania vedúci ústavu alebo ním poverený pracovník za účasti dvoch svedkov a preberie do úschovy ústavu. Ústav podá štátnemu notárstvu oznámenie o úmrtí za účelom začatie dedičského konania. Uschovaný majetok zomretého obyvateľa (zverenca) ústavu možno vydať iba na základe súhlasu štátneho notára.

§ 100

Úschova cenných vecí v ústave

(1) Ústav prevezme do úschovy cenné veci, vkladné knižky a peňažnú hotovosť (ďalej len „cenné veci“) obyvateľa (zverenca) ústavu, ktorý o ich prevzatie požiada pri nástupe do ústavu alebo počas pobytu v ňom; o prevzatí cenných vecí vydá ústav potvrdenie.

(2) Cenné veci obyvateľa (zverenca), ktorý nemá spôsobilosť na právne úkony, prevezme ústav do úschovy na žiadosť jeho zákonného zástupcu. Ak hrozí nebezpečenstvo poškodenia, zničenia alebo straty cenných vecí obyvateľa (zverenca), prevezme ich ústav do úschovy z vlastného podnetu a upozorní bez meškania zákonného zástupcu obyvateľa (zverenca).

(3) Cenné veci prevzaté do úschovy sa riadne označia tak, aby sa vylúčila ich zámena a vedie sa ich evidencia.

§ 102

Poskytovanie osobného vybavenia, drobných predmetov osobnej potreby a niektorých služieb

(1) Osobné vybavenie (prádlo, šatstvo, obuv) a drobné predmety osobnej potreby ústav poskytuje pri celoročnom a týždennom pobyte obyvateľov, ktorí nemajú dostatočné vlastné prostriedky na ich nákup, s prihliadnutím na potreby obyvateľa, jeho zdravotný stav a účasť na pracovnej činnosti. Obdobne sa postupuje pri poskytovaní niektorých služieb (holenie, strihanie vlasov, pedikúra).

(2) V ústavoch pre mládež s celoročným pobytom sa poskytuje osobné vybavenie (prádlo, šatstvo, obuv) a drobné predmety osobnej potreby s prihliadnutím na potreby zverenca.

(3) Osobné vybavenie, drobné predmety osobnej potreby a niektoré služby sa neposkytujú obyvateľom (zverencom) pri dennom alebo prechodnom pobyte v ústavoch, zverencom v ústavoch pre mládež s týždenným pobytom a v domovoch - penziónoch pre dôchodcov.

(4) O rozsahu poskytovania osobného vybavenia drobných predmetov osobnej potreby a niektorých služieb jednotlivým obyvateľom (zverencom) rozhoduje vedúci ústavu.

(5) Celá údržba a oprava osobného vybavenia poskytovaného ústavom a aj vlastného osobného vybavenia obyvateľov (zverencov) sa hradí z prostriedkov ústavu.

(6) Vybavenie hygienických zariadení zabezpečuje vždy ústav, s výnimkou zariadení, ktoré sú súčasťou obytných jednotiek v domovoch - penziónoch pre dôchodcov.

(7) Vzorové zoznamy osobného vybavenia, drobných predmetov osobnej potreby, posteľnej bielizne a iného textilu schvaľuje na návrh ústavu sociálnych služieb alebo ústavu nezačleneného do ústavu sociálnych služieb národný výbor, ktorý ústav spravuje.

§ 103**Kultúrno-záujmová činnosť**

Ústavy zabezpečujú kultúrno-záujmovú činnosť obyvateľov (zverencov) v záujme rozvoja ich schopností, estetického cítenia a zapojenia do spoločenského života.

§ 104**Pomocné hospodárstvo a ústavná výroba**

Na rozvíjanie dobrovoľnej pracovnej činnosti obyvateľov (zverencov) ústavu možno zriadiť pomocné hospodárstvo ústavu a ústavnú výrobu.

§ 105**Pracovná a výchovno-pracovná činnosť**

(1) V ústavoch pre mládež sa zverenci zúčastňujú na výchovno-pracovnej činnosti do skončenia povinnej školskej dochádzky. Za prácu vykonávanú v rámci výchovno-pracovnej činnosti zverencom nepatrí odmena.

(2) Pracovnú činnosť môžu vykonávať v súlade s pracovnoprávnymi predpismi obyvatelia ústavov pre dospelých občanov a zverenci ústavov pre mládež po skončení povinnej školskej dochádzky.

(3) Pracovná a výchovno-pracovná činnosť sa môže vykonávať v prevádzke ústavu alebo na jeho pomocnom hospodárstve.

(4) Vhodnosť a rozsah výchovno-pracovnej a pracovnej činnosti posudzuje lekár.

§ 106**Kultúrny fond**

(1) Kultúrny fond, určený na zvýšenie kultúrnej úrovne života v ústave, zriaďuje alebo zrušuje v jednotlivých ústavoch národný výbor, ktorý ústav spravuje, po prerokovaní s vedúcim ústavu a výborom obyvateľov, ak je v ústave zriadený. Fond spravuje výbor obyvateľov, ktorý používa jeho prostriedky po dohode s vedúcim ústavu. Ak nie je v ústave výbor obyvateľov, rozhoduje o použití prostriedkov fondu vedúci ústavu v rozsahu poverenia národným výborom.

(2) Do kultúrneho fondu plynie

- a) 50 % čistého výnosu pomocného hospodárstva a ústavnej výroby,
- b) úhrada získaná za činnosť vykonávanú v rámci výchovno-pracovnej činnosti,
- c) čistý výnos z kultúrnych akcií organizovaných obyvateľmi (zverencami) ústavu,
- d) dobrovoľné príspevky od obyvateľov (zverencov) ústavu a od iných osôb.

(3) Prostriedky, ktoré plynú do kultúrneho fondu sa sústreďujú v ústave sociálnych služieb z ústavov, ktoré sú do neho začlenené. Z ústavov, ktoré nie sú začlenené do ústavu sociálnych služieb, sa prostriedky, ktoré plynú do kultúrneho fondu, sústreďujú na národnom výbore, ktorý tieto ústavy spravuje, ak ústav nie je samostatnou rozpočtovou organizáciou.

(4) O rozdelení prostriedkov sústredených podľa odseku 3 pre kultúrne fondy jednotlivých ústavov rozhoduje národný výbor, ktorý spravuje ústavy, z ktorých boli prostriedky sústredené, alebo ústav sociálnych služieb, ak je touto činnosťou poverený, s prihliadnutím na to, ako sa na

ich tvorbe podieľali obyvatelia (zverenci) jednotlivých ústavov. Dobrovoľné príspevky podľa odseku 2 písm. d) sa pridelujú vždy tomu ústavu, pre ktorý boli darcom určené.

(5) Prostriedky kultúrneho fondu sa používajú na úhradu nákladov na kultúrnu starostlivosť o obyvateľov (zverencov) ústavu, ak tieto náklady nemožno uhradiť z rozpočtových prostriedkov ústavu. Z prostriedkov kultúrneho fondu možno zakúpiť predmety neinvestičnej povahy, ktoré slúžia na rozvoj pomocného hospodárstva a ústavnej výroby, a predmety investičnej povahy, ak sa použijú na kultúrne účely alebo telovýchovnú alebo športovú činnosť obyvateľov (zverencov) ústavu.

§ 107

Výbor obyvateľov

Obyvatelia domovov dôchodcov, domovov - penziónov pre dôchodcov a ústavov pre telesne alebo zmyslovo postihnutých dospelých občanov sa zúčastňujú na organizovaní života v ústave prostredníctvom svojich zástupcov zvolených do výboru obyvateľov.

§ 108

Združenie rodičov a priateľov ústavu

Ústavom pre mládež napomáhajú pri plnení úloh združenia rodičov a priateľov ústavu.

DRUHÝ DIEL

OSTATNÉ ÚČELOVÉ ZARIADENIA SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

Manželské a predmanželské poradne

§ 109

(1) Manželské a predmanželské poradne plnia úlohy uvedené v § 11 a 12 tejto vyhlášky.

(2) Okresné národné výbory môžu zriaďovať detašované pracoviská manželských a predmanželských poradní.

(3) Krajské manželské a predmanželské poradne, prípadne okresné manželské a predmanželské poradne s krajskou pôsobnosťou poskytujú tiež metodickú pomoc okresným manželským a predmanželským poradniam a podieľajú sa na sprostredkovaní vzťahov medzi deťmi vhodnými na osvojenie a na zverenie do pestúnskej starostlivosti a občanmi vhodnými stať sa osvojiteľmi alebo pestúnmi.

§ 110

Pracovníci manželských a predmanželských poradní sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojej činnosti s výnimkou prípadov, ak oznamujú údaje o skutočnostiach so súhlasom osoby, ktorej sa týkajú, prípadne so súhlasom zákonného zástupcu osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony alebo ak im bola uložená oznamovacia povinnosť osobitným predpisom.

§ 111

Manželské a predmanželské poradne spolupracujú pri plnení svojich úloh najmä s národnými výbormi, so súdmi, so zdravotníckymi zariadeniami, so školami a školskými zariadeniami, s vedeckými a výskumnými ústavmi a zariadeniami, so spoločenskými, charitatívnymi a inými organizáciami a s hromadnými informačnými prostriedkami.

Domovy pre matky s deťmi

§ 112

Domovy pre matky s deťmi poskytujú osamelým matkám s malými deťmi a v odôvodnených prípadoch tiež osamelým tehotným ženám, ktoré sa ocitli v ťažkej životnej situácii, ubytovanie, výchovnú a poradenskú starostlivosť, prípadne iné sociálne služby, najmä pomoc pri obstaraní zamestnania, pri umiestnení detí v predškolských zariadeniach a pri riešení ich bytových potrieb v súčinnosti s príslušnými národnými výbormi, prípadne s ich zamestnávateľmi.

§ 113

(1) Pri rozhodovaní o prijatí do domova pre matky s deťmi rozhodne národný výbor aj o výške úhrady za ubytovanie a základnú starostlivosť poskytovanú matke a dieťaťu, prípadne tehotnej žene.²⁵⁾ Pritom prihliadne na ich sociálno-ekonomickú situáciu.

(2) O ukončení pobytu v domove pre matky s deťmi rozhodne národný výbor, ktorý ho spravuje, najmä ak matka získa byt alebo opakovane porušuje zásady socialistického spoluzitia. Podľa okolností prípadu dá tento národný výbor podnet príslušnému okresnému národnému výboru na zabezpečenie ďalšej starostlivosti o jej dieťa.

Osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti

§ 114

Osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti (ďalej len „zariadenia“) sa spravidla zriaďujú v samostatnom objekte. Obdobne ako v osobitnom zariadení sa pestúnska starostlivosť môže vykonávať aj vo vlastnom byte alebo v rodinnom domčeku pestúna.

§ 115

(1) Pestúnmi vykonávajúcimi pestúnsku starostlivosť v zariadení sa môžu stať občania, ktorí uzatvorili s národným výborom spravujúcim zariadenie dohodu o právach a povinnostiach pri výkone pestúnskej starostlivosti v zariadení. Výkon pestúnskej starostlivosti sa začína prijatím prvého dieťaťa do starostlivosti na základe rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti alebo o ustanovení občana za opatrovníka dieťaťa.

(2) Súčasťou dohody o výkone pestúnskej starostlivosti v zariadení je aj spôsob zániku práv a povinností vyplývajúcich z tejto dohody, najmä vzájomnou dohodou alebo zrušením dohody zo strany národného výboru, ak príslušný orgán rozhodol o výchove detí iným spôsobom pre neplnenie povinností pestúna, prípadne zrušením dohody zo strany pestúna, ak sa rozhodol vykonávať pestúnsku starostlivosť mimo zariadenia.

§ 116

(1) K umiestneniu dieťaťa do zariadenia dochádza na základe rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti alebo o ustanovení občana za opatrovníka. V nevyhnutných prípadoch môže byť do zariadenia umiestnené aj dieťa na základe predbežného opatrenia príslušného okresného národného výboru. Umiestnenie dieťaťa z iného okresu je potrebné prerokovať s príslušným okresným národným výborom, ktorý zariadenie spravuje, a s pestúnom.

(2) Pestún a zverené deti tvoria rodinnú skupinu. Počet detí v rodinnej skupine určí národný výbor, ktorý zariadenie spravuje. Zúčastnené národné výbory dbajú na to, aby sa v jednej rodinnej skupine sústredili predovšetkým súrodenci.

(3) Ak spĺňajú deti, ktoré dosiahli plnoletosť, podmienky nároku na príspevok na úhradu potrieb dieťaťa,⁹⁾ zostávajú naďalej v zariadení, ak sa o tom dohodnú s pestúnmi. Ďalší pobyt plnoletého dieťaťa v zariadení je potrebné dohodnúť s národným výborom, ktorý zariadenie spravuje.

§ 117

Pri starostlivosti o zverené deti a pri vedení domácnosti v rodinných skupinách so štyrmi a viac deťmi alebo pri starostlivosti o telesne, zmyslovo alebo duševne postihnuté deti poskytne národný výbor pestúnovi trvalú výpomoc. Túto výpomoc môže zabezpečiť aj opatrovateľskou službou, a to aj osobami, ktorých pomoc a ošetrovanie sa inak za opatrovateľskú službu nepovažuje. To platí obdobne pri dočasnej neschopnosti pestúna starať sa o zverené deti.

§ 118

(1) Národný výbor vybaví objekt zariadenia s ohľadom na potreby detí a rodiny. Pritom spolupracuje s občanmi, ktorí boli vybraní na výkon pestúnskej starostlivosti v zariadení.

(2) Národný výbor znáša náklady spojené s opravami a údržbou objektu zariadenia a jeho vybavenia, ak presahujú 100 Kčs v jednotlivom prípade. Ak ide o vybavenie zariadenia posteľnou bielizňou a iným textilom, postupuje národný výbor obdobne ako pri správe ústavov sociálnej starostlivosti. Pri výkone pestúnskej starostlivosti za podmienok zariadenia vo vlastnom byte (objekte) pestúna sa toto ustanovenie týka, len predmetov, ktorými národný výbor byt (objekt) pestúna vybavil.

(3) Národný výbor hradí cestovné náklady pestúnovi a jemu zvereným deťom pri ich cestách na vybavovanie dôležitých osobných záležitostí zverených detí v rozsahu a za podmienok ako vlastným pracovníkom.

(4) Okresný národný výbor môže poskytnúť pestúnovi v zariadení, ktorý sa stará o štyri a viac zverených detí, peňažný príspevok na kúpu motorového vozidla do výšky 30 000 Kčs. Uzavrie pritom s pestúnom dohodu o vrátení príspevku alebo jeho pomernej časti v prípade, že pestún prestane byť do piatich rokov vlastníkom motorového vozidla alebo prestane v tomto čase vykonávať pestúnsku starostlivosť v zariadení.

§ 119

(1) Príjem rodinnej skupiny tvorí príspevok na deti zverené do pestúnskej starostlivosti, prídavky na deti (výchovné), prípadne sirotsky dôchodok, ako aj dohodnutá výška úhrady poskytovaná pestúnom na stravu, vrátane spoločných pomerných nákladov na domácnosť za neho a rodinných príslušníkov, úhrada za stravu za osoby prechodne ubytované v zariadení a úhrada za stravu poskytovaná zárobkovo činným dieťaťom. Počas návštevy dieťaťa vykonávajúceho základnú (náhradnú) vojenskú službu, ktoré má v zariadení trvalý pobyt, prispieva národný výbor na úhradu nákladov za jeho stravovanie počas jeho pobytu v zariadení.

(2) Z príjmu rodinnej skupiny uspokojuje pestún všetky potreby zverených detí a hradí 10 % nákladov spotreby elektrického prúdu, plynu, pevných alebo tekutých palív, ako aj náklady spojené s opravami a údržbou objektu zariadenia a jeho vybavenia, ak v jednotlivom prípade neprevyšujú 100 Kčs, a náklady za telefónne hovory; 90 % nákladov spotreby elektrického prúdu, plynu, pevných a tekutých palív a poplatok za telefónny prístroj hradí národný výbor. Obdobne sa postupuje aj pri výkone pestúnskej starostlivosti vo vlastnom byte alebo v rodinnom domčeku pestúna s výnimkou nákladov súvisiacich s opravami a údržbou rodinného domčka.

§ 120

V zariadení má pestún spolu s manželom nárok na užívanie jednej miestnosti za úhradu.

§ 121

Po zániku práv a povinností vyplývajúcich z výkonu pestúnskej starostlivosti v zariadení je pestún povinný odovzdať národnému výboru objekt a jeho vybavenie v stave zodpovedajúcom jeho bežnému opotrebovaniu a objekt opustiť, ak sa nedohodlo inak.

§ 122

Stanice opatrovateľskej služby pre deti

(1) Stanice opatrovateľskej služby pre deti (ďalej len „stanice“) sú určené na sústredený výkon opatrovateľskej služby pre deti vo veku od troch rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky, o ktoré sa rodičia alebo iné osoby zodpovedné za ich výchovu nemôžu na prechodný čas starať. V staniciach sa deťom poskytuje ubytovanie, stravovanie, zdravotnícka starostlivosť, výchova, pomoc pri príprave na školské vyučovanie, prípadne tiež sprievod do školy alebo školskej družiny, ktorú deti navštevujú.

(2) Národný výbor, ktorý stanicu spravuje, vo svojom rozhodnutí o poskytovaní služieb v stanici určí výšku úhrady za tieto služby, pričom zohľadňuje sociálno-ekonomické pomery rodiny. Výška úhrady za poskytnuté úkony opatrovateľskej služby sa určí podľa prílohy č. 1 tejto vyhlášky; úhrada za stravu sa určí podľa stravných jednotiek platných pre ústavy sociálne starostlivosti,²⁴⁾ pričom na obed sa počíta 35 % celodennej stravej jednotky.

§ 123

Výcvikové strediská a zariadenia pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou

(1) Do výcvikových stredísk a zariadení pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktoré zriaďujú a spravujú krajské národné výbory, možno prijímať aj občanov z krajov Českej socialistickej republiky.

(2) Vo výcvikových strediskách a zariadeniach pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou zabezpečujú národné výbory prípravu na pracovné uplatnenie týchto občanov, ak ju nemožno zabezpečiť v zariadeniach organizácií alebo v organizáciách priamo.

§ 124

Zariadenie pre občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc

(1) Zariadeniami pre občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, sú sociálno-výchovné zariadenia pre občanov, ktorí žijú v dôsledku návykov prameniacych z rozdielneho spôsobu života v minulosti v mimoriadne ťažkých pomeroch.

(2) V zariadeniach uvedených v odseku 1 národný výbor pôsobí na získanie a upevnenie základných sociálnych, zdravotných, kultúrnych a spoločenských návykov a na vytváranie predpokladov na spoločenskú integráciu týchto občanov. U detí a mládeže pôsobí na prehĺbenie ich socialistickej výchovy, rozvoj záujmovej činnosti, prípravu na budúce povolanie a na spôsob života v rodine a spoločnosti.

(3) V týchto zariadeniach môžu národné výbory organizovať sociálno-zdravotné a iné kurzy, prípadne letné rekreačno-výchovné tábory a ďalšie skupinové formy sociálno-výchovného pôsobenia na týchto občanov.

(4) Pobyt v týchto zariadeniach a poskytovaná výchovná starostlivosť sú bezplatné.

§ 125

Zariadenia pre spoločensky neprispôsobených občanov

(1) Spoločensky neprispôsobeným občanom, ktorí sú bez prístrešia, zabezpečujú národné výbory najmä prechodné ubytovanie v ubytovniach na ich prechodný pobyt.

(2) V ubytovniach možno poskytnúť krátkodobé, spravidla najviac desaťdňové ubytovanie. V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže národný výbor povoliť dlhšie trvajúce ubytovanie.

(3) Výšku úhrady za ubytovanie určí národný výbor s prihliadnutím na sociálno-ekonomickú situáciu spoločensky neprispôsobeného občana.

§ 126

Kluby dôchodcov

(1) Poslaním klubov dôchodcov je uspokojovať kultúrne a spoločenské záujmy starých občanov a ťažko zdravotne postihnutých občanov a poskytovať im niektoré služby.

(2) Národné výbory a socialistické organizácie môžu na výstavbu klubov dôchodcov združovať finančné prostriedky.

(3) Národné výbory môžu na organizovanie kultúrno-spoločenských akcií, spoločných zájazdov, vychádzok a návštev kultúrnych a športových podujatí klubov dôchodcov, vrátane podujatí organizovaných v súčinnosti so záujmovou organizáciou dôchodcov, prispievať z prostriedkov sociálnej starostlivosti

a) na úhradu nákladov spojených s usporadúvaním kultúrnych alebo spoločenských akcií v takej výške, aby si účastníci hradili najviac 30 % celkových nákladov; národné výbory môžu úhradu znížiť alebo vôbec nepožadovať,

b) na úhradu občerstvenia v súvislosti s usporadúvaním slávností pri príležitosti Vianoc, Nového roka a ďalších významnejších osláv a jubileí vo výške 10 Kčs na účastníka, a to najviac štyrikrát v kalendárnom roku.

(4) Odmeňovanie predsedov správ klubov dôchodcov, prípadne iných občanov za práce spojené s kúrením, upratovaním alebo za iné práce súvisiace s prevádzkou klubu dôchodcov sa zabezpečuje v rámci rozpočtových prostriedkov na ostatné osobné náklady.

§ 127

Samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov

(1) Samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov sú zariadenia sociálnej starostlivosti poskytujúce stravovanie tým dôchodcom, pre ktorých nemožno stravovanie zabezpečiť inak.

(2) Národný výbor môže určiť v nevyhnutných prípadoch ďalší okruh stravníkov odkázaných na stravovanie v zariadení uvedenom v odseku 1.

Zariadenia opatrovateľskej služby pre starých občanov a ťažko zdravotne postihnutých občanov

§ 128

(1) Zariadenia opatrovateľskej služby pre starých občanov a ťažko zdravotne postihnutých občanov zriaďujú národné výbory podľa miestnych podmienok.

(2) Národný výbor zabezpečí vedenie evidencie a úschovu cenných vecí občanov umiestnených v staniciach opatrovateľskej služby pre starých občanov a v zariadeniach opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov.

(3) Občanom umiestneným v staniciach opatrovateľskej služby pre starých občanov, v zariadeniach na denný pobyt starých občanov a v zariadeniach opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov možno zabezpečiť odber obedov zo zariadení sociálnej starostlivosti, prípadne zo zariadení spoločného stravovania. Sociálne odkázaným občanom možno poskytnúť na jedno hlavné jedlo príspevok zo sociálnej starostlivosti podľa § 54 tejto vyhlášky.

§ 129

Stanice opatrovateľskej služby pre starých občanov

(1) Stanice opatrovateľskej služby pre starých občanov sú určené pre starých občanov, ktorým nemožno poskytovať opatrovateľskú službu v ich domácnostiach, a to najmä pred umiestnením do domova dôchodcov, počas dovolenky alebo mimoriadneho pracovného zaneprázdnenia rodinných príslušníkov týchto príjemcov, ktorým inak pomoc zabezpečuje ich rodina, a v prípadoch väčších opráv bytu.

(2) V staniciach sa poskytuje na prechodný čas celodenná starostlivosť, a to ubytovanie, stravovanie, potrebné úkony opatrovateľskej služby a vytvárajú sa podmienky pre ich kultúrno-spoločenskú a záujmovú činnosť.

(3) Ak to umožňuje kapacita a miestne podmienky stanice opatrovateľskej služby, možno v týchto zariadeniach zabezpečovať aj denný pobyt starých občanov.

(4) Výška úhrady za poskytnuté úkony opatrovateľskej služby sa určí podľa prílohy č. 1 tejto vyhlášky.

§ 130

Zariadenia opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov

(1) Zariadenia opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov sú určené na bývanie občanov odkázaných na poskytovanie opatrovateľskej služby a tých starých občanov, u ktorých možno odôvodnene predpokladať, že ju budú potrebovať so zreteľom na postupné strácanie sebestačnosti a zhoršovanie zdravotného stavu.

(2) V zariadení opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov nemôžu bývať občania trpiaci psychickými poruchami, pod vplyvom ktorých ohrozujú seba aj okolie, prípadne narúšajú kolektívne spolunažívanie, a občania trpiaci na infekčné choroby.

(3) Pri určovaní úhrady za ubytovanie v zariadení opatrovateľskej služby na dlhodobý pobyt starých občanov sa postupuje podľa ustanovení o úhradách za starostlivosť poskytovanú v domovoch - penziónoch pre dôchodcov.²⁶⁾

(4) Odkázaným občanom sa v zariadení poskytujú úkony opatrovateľskej služby, prípadne sa zabezpečuje aj stravovanie.

§ 131

Zariadenia na denný pobyt starých občanov

(1) Zariadenia na denný pobyt starých občanov zriadené v rámci opatrovateľskej služby sú určené pre starých občanov a pre ťažko zdravotne postihnutých občanov odkázaných na poskytovanie opatrovateľskej služby. Do týchto zariadení sa prijímajú občania s čiastočne

obmedzenými fyzickými alebo psychickými schopnosťami, ktorí však nebudú narúšať spolunažívanie v ňom.

(2) Po prijatí občana do zariadenia na denný pobyt sa opatrovateľská služba v jeho domácnosti poskytuje len výnimočne, ak je osamelý.

(3) V zariadeniach na denný pobyt starých občanov sa poskytuje v pracovných dňoch v pracovnom čase starostlivosť, stravovanie a dohľad. Prijatým občanom sa vytvárajú podmienky pre záujmovú činnosť a poskytujú sa im jednoduché ošetrovateľské úkony.

§ 132

Strediská osobnej hygieny

V strediskách osobnej hygieny sa príjemcom opatrovateľskej služby poskytuje hygienická starostlivosť.

§ 133

Práčovne opatrovateľskej služby

Práčovne opatrovateľskej služby pre príjemcov opatrovateľskej služby slúžia v prípade, ak nemožno zabezpečiť pranie ich bielizne iným spôsobom.

§ 134

Činnosť a prevádzka účelových zariadení sociálnej starostlivosti uvedených v § 109 až 133 tejto vyhlášky sa vykonáva podľa prevádzkových poriadkov vydaných národnými výbormi.

TRETÍ DIEL

ÚSTAVY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A KRAJSKÉ METODICKÉ STREDISKÁ

§ 135

Ústavy sociálnych služieb

(1) Ústavy sociálnych služieb sú rozpočtovými organizáciami spravovanými národnými výbormi.

(2) Ústavy sociálnych služieb riadia poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti ťažko zdravotne postihnutým občanom a starým občanom, najmä v zariadeniach sociálnej starostlivosti pre nich určených a zabezpečujú prevádzku týchto zariadení po stránke ekonomickej, technickej a personálnej a organizáciu jednotlivých činností poskytovaných v zariadeniach. Ústavy sociálnych služieb ďalej zabezpečujú poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti po stránke ekonomicko-prevádzkovej v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti, ktoré poskytujú služby sociálnej starostlivosti ďalším skupinám občanov.

(3) Do okresných ústavov sociálnych služieb sa začleňujú najmä

- a) ústavy sociálnej starostlivosti, výchovné strediská a iné zariadenia pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou,
- b) opatrovateľská služba a zariadenia opatrovateľskej služby, kluby dôchodcov, samostatné jedálne s vlastnou kuchyňou pre dôchodcov
- c) domovy pre matky s deťmi, osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti.

(4) Do krajských ústavov sociálnych služieb sa začleňujú najmä

- a) ústavy sociálnej starostlivosti,
- b) výchovné strediská a iné zariadenia pre občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou,

c) zariadenia sociálnej starostlivosti pre ostatné skupiny občanov.

(5) Ak sa krajské metodické stredisko začlení do krajského ústavu sociálnych služieb, rozšíri sa pôsobnosť krajského ústavu sociálnych služieb voči okresným ústavom sociálnych služieb o metodicko-odborné riadenie krajského metodického strediska a vo vymedzenom rozsahu aj o riadenie a zabezpečovanie služieb sociálnej starostlivosti.

§ 136

Krajské metodické strediská

(1) Krajské metodické strediská sú zariadenia národných výborov, ktoré zabezpečujú metodicko-odborné riadenie a prehlbovanie činnosti všetkých ústavov sociálnej starostlivosti v kraji, najmä na úseku sociálnom a poradenskom, pedagogicko-výchovnom a psychologickom, zdravotníckom, kultúrno-záujmovej a pracovnej činnosti, stravovania a liečebnej výživy, organizácie prevádzky a ekonomiky služieb sociálnej starostlivosti.

(2) V rámci svojej pôsobnosti sa krajské metodické strediská podieľajú najmä na zabezpečení personálneho a sociálneho rozvoja v ústavoch sociálnej starostlivosti, zabezpečujú kontrolnú činnosť a usmerňujú po stránke odbornej rozvoj služieb sociálnej starostlivosti v kraji z hľadiska racionalizácie práce, hospodárneho a efektívneho využívania zverených materiálnych a finančných prostriedkov a pracovných síl.

TRETIA ČASŤ

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 137

Prechodné ustanovenie

(1) Opakované peňažné dávky priznané pred splátkou dôchodku splatnej v októbri 1988 sa vyplácajú ďalej v rovnakej výške, ak ku zmene sociálnych pomerov dôchodcu alebo jeho rodiny došlo len v dôsledku zvýšenia dávok dôchodkového zabezpečenia podľa § 146 až 157, 168 a 171 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení alebo prepočítaním invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku podľa § 178 vyhlášky FMPSV č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení.

(2) Výška úhrady za poskytnutú opatrovateľskú službu, ktorá bola určená pred 1. októbrom 1988, sa v súvislosti so zmenami uvedenými v odseku 1 s výnimkou § 171 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, nezvyšuje.

§ 138

Zrušovacie ustanovenie

Zrušujú sa:

1. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,
2. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 112/1979 Zb. o zmenách vyhlášky č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,
3. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 5/1982 Zb. o zmene vyhlášky Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,

4. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 19/1982 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,
5. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 143/1982 Zb. o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,
6. vyhláška Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 92/1984 Zb. o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR č. 134/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a zákon Slovenskej národnej rady o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení,
7. úprava Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR z 20. decembra 1984 č. 31/43-7156/1984 o poskytovaní sociálnej starostlivosti národnými výbormi (reg. v čiastke 3/1985 Zb.),
8. výnos Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR z 15. júna 1987 č. 31/43-881/1987, ktorým sa mení a dopĺňa úprava Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR z 20. decembra 1984 č. 31/43-7156 o poskytovaní sociálnej starostlivosti národnými výbormi (reg. v čiastke 17/1987 Zb.).

§ 139
Účinnosť

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. októbrom 1988.

Ministerka :

MUDr. Tökölyová v. r.

Príloha č 1 vyhlášky č 151/1988 Zb.

Úrada za úkony opatrovateľskej služby
Odmeny dobrovoľným pracovníkom opatrovateľskej služby

- a) úhrada za úkony v rodinách s deťmi
 b) úhrada za úkony pre ťažko zdravotne postihnutých občanov a starých občanov
 c) odmeny dobrovoľným pracovníkom opatrovateľskej služby

	Maximálna suma denne v Kčs		
	a)	b)	c)
Úkony, ktorými sú zabezpečované nevyhnutné životné potreby			
1 bežné úkony osobnej hygieny	—	—	5
2 celkové kúpanie vrátane umytia vlasov v domácnosti príjemcu	—	—	10
3 celkové kúpanie vrátane umytia vlasov v stredu osobnej hygieny	—	—	8
4 donáška alebo dovoz obeda alebo iného teplého jedla	—	—	3
5 donáška uhlia, dreva, vynesenie popola za každých 15 kg	—	—	3
Ďalšie úkony:			
6 jednoduché ošetrovateľské úkony	5	5	5
7 práce spojené s udržiavaním domácnosti	7	7	7
8 príprava a uvarenie obeda alebo večere	8	8	8
9 nákupy a nevyhnutné pochôdzky sprevádzanie na vyšetrenie, sprevádzanie detí do materskej školy	3	3	3
10 pranie drobnej osobnej bielizne, jej vyžehlenie a drobné opravy	5	5	5
11 vychovná práca s deťmi	7	neposkytuje sa	7
12 dohľad nad ťažko postihnutým dietatom	3 hod.	neposkytuje sa	3 hod.
13 ošetrovanie nôh (pedikúra)	neposkytuje sa	5	5
14 obťažnosť výkonu opatrovateľskej služby (byť v tretom poschodí a vyššie bez vytahu, ťažko dostupný terén, nevybavený byt, WC a voda mimo bytu, ťažko zvladnutelný opatrovaný občan, pranie veľmi znečistenej bielizne a iné okolnosti sťažujúce výkon opatrovateľskej služby)			3

Čiastka 32

Zbierka zákonov č 151/1988

Strana 947

Maximálna suma denne v Kčs			
	a)	b)	c)
15 sprievodcovská služba pre nevidomých na lekárske vyšetrenie a vybavovanie úradných záležitostí	3	3	3
16 tľmočnicka služba pre nepočujúcich pri návsteve lekára a pri vybavovaní úradných záležitostí	neposkytuje sa	25/hod	25/hod
17 nočná služba od 22 hod do 6 hod			
— pohotovosť s možnosťou spánku	10	10	10
— služba spojená s vykonávaním ošetrovateľských ukonov	20	20	20
18 mimoriadne ukony			
— pranie veľkej bielizne bielizne veľmi znečistenej, v stredisku osobnej hygieny alebo v pracovni opatrovateľskej služby — úhrada aj odmena dobrovoľných pracovníkov opatrovateľskej služby za 1 kg suchej bielizne vrátane jej vyžehlenia	5	5	5
— veľke upratovanie, upratovanie po malia roch alebo iných remesníkoch a pod	10/hod	10 hod	10/hod
19 zvýšenie maximálnej dennej sumy			
— za služby vykonávané v dňoch pracovného pokoja	—	—	o 50 %
— za výkon službv u bacilonosiča	—	—	o 12 %

Príloha č. 2 vyhlášky č. 151/1988 Zb.

**Zdravotné postihnutia odôvodňujúce poskytnutie
mimoriadnych výhod podľa § 39 vyhlášky**

(1) Mimoriadne výhody I. stupňa (preukaz ZŤP) sa priznávajú najmä pri týchto zdravotných postihnutiach:

- a) anatomická strata jednej dolnej končatiny od kľbu Lisfrancovho (zhybu metatarso-tarsálneho) vyššie,
- b) podstatné funkčné obmedzenie jednej dolnej končatiny (napr. na podklade ťažkej parézy),
- c) skrátenie jednej dolnej končatiny presahujúce 5 cm,
- d) palkb kostí predkolenia,
- e) stuhlosť kolenného alebo bedrového kľbu,
- f) stav po implantácii endoprotézy bedrového alebo kolenného kľbu s dobrou alebo mierne porušenou funkciou operovanej končatiny,
- g) postihnutie ciev dolnej končatiny s ťažkými trofickými zmenami a so závažnou poruchou krvného obehu, prípadne varikóznym komplexom oboch dolných končatín s obdobným postihnutím,
- h) záchvatové ochorenia spojené so stratou vedomia, dostávajúce sa aspoň niekoľkokrát mesačne

(2) Mimoriadne výhody II. stupňa (preukaz ZŤP) sa priznávajú najmä pri týchto zdravotných postihnutiach:

- a) vrodené alebo získané defekty zodpovedajúce stavom po amputáciách v oboch predkoleniach alebo (pri jednostrannom postihnutí) v kolennom kľbe a vyššie,
- b) funkčná strata jednej dolnej končatiny, napr. na podklade úplného ochrnutia (plégie) tejto končatiny,
- c) súčasná amputačná strata podstatných častí jednej dolnej a hornej končatiny,
- d) ťažšie funkčné významné parézy dvoch končatín,
- e) palkb stehennej kosti,
- f) stav po implantácii endoprotézy bedrového alebo kolenného kľbu s výrazne porušenou funkciou operovanej končatiny,

g) stavy po úrazoch alebo ochorených chrbtice s následnými ťažkými poruchami hybnosti,

h) ťažké obliterácie tepien dolných končatín s výrazným funkčným a trofickým postihnutím,

ch) ťažké kyfoskoliózy spojené so srdcopolúcnou nedostatočnosťou,

l) chyby a choroby srdca s preukázanou chronickou obehovou nedostatočnosťou trvajúcou aj pri kardiotonickej liečbe,

jj) úplná alebo praktická hluchota bez možnosti zlepšenia načúvacím prístrojom,

kk) objektívne preukázaná dychová nedostatočnosť ťažkého stupňa,

ll) pokročilé štádiá Bechterevovej choroby (začínajúc IV. štádiom).

(3) Mimoriadne výhody III. stupňa (preukaz ZŤP.S) sa priznávajú najmä pri týchto zdravotných postihnutiach:

a) anatomická alebo funkčná strata dvoch končatín,

b) súčasné stuhnutie chrbtice a veľkých kľbov v konečnom štádiu Bechterevovej choroby,

c) závažné mentálne postihnutia stupňa imbecility a idiocie,

d) úplná alebo praktická slepota oboch očí,

e) úplná alebo praktická hluchota detí do skončenia základnej školy.

(4) Pri chorobách a chybách neuvedených v tejto prílohe, pokiaľ podstatne obmedzujú pohybovú alebo orientačnú schopnosť, sa funkčné postihnutie porovnáva s indikáciami uvedenými v odsekoch 1 až 3.

(5) Mimoriadne výhody sa priznávajú tiež maloletým od 6 rokov. Detom mladším ako 6 rokov sa mimoriadne výhody priznávajú výnimočne, ak sú pre svoj dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav v sústavnej starostlivosti špecializovaného zariadenia a ak tam musia byť sprevádzané denne, prípadne týždenne a ak sú ubytované v internáte s týždennou prevádzkou mimo miesta svojho trvalého pobytu.

Príloha č. 3 vyhlášky č. 151/1988 Zb.

Mimoriadne výhody pre ťažko zdravotne postihnutých občanov

- (1) Mimoriadne výhody I stupňa (preukaz ŤP)
- a) nárok na vyhradené miesto na sedenie vo verejných dopravných prostriedkoch pravidelnej hromadnej dopravy osôb okrem vlakov a autobusov, v ktorých je miesto na sedenie viazané na zakúpenie miestenky,
  - b) nárok na prednosť pri osobnom prerokovaní vecí, ak toto prerokovanie vyžaduje dlhšie čakanie, najmä státie, za osobne preokúvanie vecí sa nepovažuje nákup v obchodoch, ani obstarávanie platených služieb ani ošetrovanie a vyšetrenie v zdravotníckom zariadení.
  - c) polovičná zľava cestovného v druhej vozňovej triede osobného vlaku a rýchliku vnútroštátnej dopravy a v pravidelných vnútroštátnych spojoch autobusovej diaľkovej dopravy
- (2) Mimoriadne výhody II stupňa (preukaz ZŤP)
- a) výhody uvedené v odseku 1,
  - b) nárok na bezplatnú dopravu pravidelnými spojmi miestnej verejnej hromadnej dopravy osôb (električkami, trolejbusmi, autobusmi a metrom),
  - c) polovičná zľava cestovného v druhej vozňovej triede osobného vlaku a rýchliku vnútroštátnej dopravy a v pravidelných vnútroštátnych spojoch autobusovej diaľkovej dopravy
- (3) Mimoriadne výhody III stupňa (preukaz ZŤP S).
- a) výhody uvedené v odsekoch 1 a 2,
  - b) nárok na bezplatnú dopravu sprievodcu verejnými hromadnými dopravnými prostriedkami v miestnej a diaľkovej doprave,
  - c) u nevidomých nárok na bezplatnú dopravu vo diačeho psa, pokiaľ nemajú sprievodcu.
- (4) Ďalej možno držiteľom preukazu ZŤP alebo ZŤP/S poskytnúť polovičnú zľavu vstupného na divadelné a filmové predstavenia, koncerty a iné kultúrne a športové podujatia. Pri poskytovaní zľavy držiteľom preukazu ZŤP/S sa poskytne polovičná zľava vstupného aj ich sprievodcovi.

Príloha č 4 vyhlášky č 151/1988 Zb.

Zdravotné postihnutia odôvodňujúce poskytnutie príspevkov na úpravu bytu, na úhradu za užívanie bezbarierového bytu, príspevku na kúpu, celkovú opravu a úpravu motorového vozidla

Na účely priznania peňažných príspevkov na úpravu bytu, na úhradu za užívanie bezbarierového bytu, na kúpu, celkovú opravu a úpravu motorového vozidla i na účely zvýšenia príspevku sa za ťažkú chybu nosného alebo pohybového ustrojenstva považujú:

- a) amputačná strata dolnej končatiny v hornej tretine stehna a vyššie,
- b) amputačná strata oboch dolných končatín v predkolení a vyššie,
- c) úplná obrna (plégia) alebo ťažké ochrnutie (ťažká paréza) dvoch končatín,
- d) ankylóza oboch bedrových kĺbov alebo podstatné obmedzenie hybnosti oboch bedrových kĺbov pre ťažké kontraktury v ich okolí,
- e) ankyloza oboch kolenných kĺbov alebo podstatné obmedzenie ich hybnosti pre ťažké kontraktury v okolí, v oboch prípadoch so značne nepriaznivým postavením týchto kĺbov,
- f) výnimočne obdobné ťažké funkčné poruchy na základe viacerých poškodení pohybového systému,
- g) chondrodystrofia, ak telesná výška postihnutého nepresahuje 150 cm,
- h) anatomická alebo funkčná strata končatiny.

Čiastka 32

Zbierka zákonov č 151/1988

Strana 951

Príloha č 5 vyhlášky č 151/1988 Zb.

Príspevok na prevádzku motorových vozidiel a príspevok na úhradu poistného (najvyššia výmera)**A Jednostopové motorové vozidlá**
— motorové trojkolky a vozidlá zn. Velorex

Obsah valcov	Príspevok na prevádzku Kčs ročne	Príspevok na úhradu poistného Kčs ročne
do 50 ccm	1150	12
nad 50 do 100 ccm	1150	24
nad 100 do 350 ccm	1150	48
nad 350 ccm	1750	48

B Motorové vozidlá

Obsah valcov	Príspevok na prevádzku Kčs ročne	Príspevok na úhradu poistného Kčs ročne
do 500 ccm	1750	60
nad 500 do 800 ccm	1750	144
nad 800 do 1250 ccm	2250	144
nad 1250 ccm	2450	144

Príloha č. 6 vyhlášky 151/1988 Zb.

Úhrady za rekreáciu nepracujúcim dôchodcom**[1] Osamelý dôchodca s vlastným dôchodkom**

Výška dôchodku	Výška úhrady
do 1200 Kčs	—
do 1400 Kčs	20 % z ceny poukazu
do 1600 Kčs	40 % z ceny poukazu
do 1800 Kčs	60 % z ceny poukazu
do 2000 Kčs	80 % z ceny poukazu
nad 2000 Kčs	plná cena poukazu

[2] Manželská dvojica s celkovou výškou dôchodku

do 1950 Kčs	—
do 2300 Kčs	20 % z ceny poukazu
do 2650 Kčs	40 % z ceny poukazu
do 3000 Kčs	60 % z ceny poukazu
do 3350 Kčs	80 % z ceny poukazu
nad 3350 Kčs	plná cena poukazu

Príloha č. 7 vyhlášky č. 151/1988 Zb.

Úhrady za ďalšie služby poskytované v domovoch-penziónoch pre dôchodcov

Druh služby	Výška úhrady
(1) Stravovanie	
a) zo zariadení sociálnej starostlivosti	podľa stravných jednotiek platných pre domovy dôchodcov
b) z iného zariadenia	vo výške, ktorú táto organizácia požaduje
Za dopravu jedla do zariadenia, prípadne za donášku jedla do obytných jednotiek obyvateľov (v nevyhnutných prípadoch, keď je obmedzená pohyblivosť obyvateľa) sa úhrada nepožaduje.	
(2) Pranie a žehlenie	
a) v zariadení sociálnej starostlivosti	najviac 5 Kčs/1 kg suchého prádla
b) v inom zariadení	vo výške, ktorú táto organizácia požaduje
Za poskytnutie tejto služby možno považovať aj použitie automatickej práčky, ak je vo vybavení ústavu, vrátane pracích prostriedkov. Za sprostredkovanie tejto služby a za dopravu prádla sa úhrada nepožaduje.	
(3) Upratovanie	
a) denné (najmenej 2x týždenne)	podľa veľkosti a vybavenia obytnej jednotky a obťažnosti upratovania 1,50 až 3 Kčs
b) týždenné (1x týždenne)	3 až 7 Kčs.
(4) Donášková a pochôdzková služba,	
prípadne sprievod do zdravotníckeho zariadenia	podľa vzdialenosti, prípadne hmotnosti nákupu 1 až 3 Kčs.
(5) Služby	
a) kaderníctva	
b) holičstva	podľa platných cenníkov.
c) pedikúry	

Príloha č. 8 vyhlášky č. 151/1988 Zb.

Zdravotné postihnutia odôvodňujúce a vylučujúce prijatie do ústavov**A. Zdravotné postihnutia, ktoré odôvodňujú prijatie do ústavov**

(1) Zdravotný stav, ktorý odôvodňuje prijatie do ústavov pre telesne postihnutú mládež a telesne postihnutých dospelých občanov, je daný predovšetkým postihnutím motorických funkcií v ktorejkoľvek ich zložke, ktoré robí postihnutého čiastočne, prevažne alebo úplne bezvládnym alebo ne-sebastačným a kde nie je ťažšie postihnutie v psychickej sfére. Ide najmä o tieto stavy:

- a) závažné vrodené ortopedické chyby vyžadujúce použitie najmä zložitých ortopedických pomôcok,
- b) závažné vrodené chyby a ochorenia neurologického charakteru s väčším výpadom inervácie najmä motorickej, v oblasti chrbtice, končatín a zvieráčov,
- c) závažné vrodené a trvalé defekty a chyby chirurgického charakteru, ktoré neboli operačným zákrokom ovplyvnené alebo sú neovplyvniteľné, vyžadujúce špeciálny režim ošetrovania,
- d) dedičné, systémové, metabolické a endokrinné ochorenia s postihnutím nosného a pohybového a nervového systému so značne obmedzenou funkciou, čiastočne korigovateľnou ortopedickými pomôckami,
- e) stavy po úrazoch alebo zápaloch akejkoľvek etiológie ortopedického alebo neurologického charakteru s ťažkou anatomickou a funkčnou poruchou, liečbou a rehabilitáciou už podstatnejšie neovplyvniteľnou, vrátane imobility,
- f) stavy po neurochirurgických a ortopedických operačných zákrokoch, najmä s motorickým deficitom väčšieho rozsahu, značne obmedzujúcom alebo znemožňujúcim sebaobsluhu vrátane imobilných,
- g) vrodené syndrómy postihujúce niekoľko systémov so značne sťaženou sebaobsluhou.

(2) Postihnutím, ktoré odôvodňuje prijatie do ústavov pre zmyslovo postihnutých dospelých občanov, je také postihnutie funkcií senzorických (predovšetkým zraku a sluchu), ktoré spôsobuje značné obmedzenie alebo stratu orientácie a bežného dorozumievania; tým robí postihnutého spravídla závislým na pomoci inej osoby pri niektorých nevyhnutných životných úkonoch.

(3) Postihnutím, ktoré odôvodňuje prijatie do ústavov pre mentálne postihnutú mládež a mentálne postihnutých dospelých občanov, je také, ktoré spôsobuje obmedzenie alebo stratu vzdelávateľnosti, prípadne vychovávateľnosti, a vyžaduje pomoc, najmä dohľad inej osoby pri niektorých hlavných alebo nevyhnutných životných úkonoch.

B. Zdravotné postihnutia, ktoré vylučujú prijatie do ústavov

(1) Do ústavov pre telesne, zmyslovo alebo mentálne postihnutých nemožno prijať takých občanov, ktorí síce splňajú podmienky, v čase prijatia vyžaduje však ich zdravotný stav liečenie v lôžkovom zariadení ústavu národného zdravia. Ide najmä o tieto zdravotné postihnutia:

- a) infekčné a parazitárne choroby všetkých druhov a štádií, keď chorý môže byť zdrojom nákazy,
- b) tuberkulóza s výnimkou štádií P III a M III a ďalších stabilizovaných a inaktívnych foriem; potvrdenie vydá príslušný odborný lekár ústavu národného zdravia,
- c) zhubné novotvary všetkých typov a lokalizácií, pokiaľ neuplynuli aspoň tri roky od ukončenia komplexnej liečby a ak v čase podania žiadosti o prijatie do ústavu bolí komplexným vyšetrením zistené metastázy,
- d) psychózy a psychické poruchy, pri ktorých môže pacient ohrozovať seba i druhých, prípadne jeho správanie znemožňuje spolunažívanie v kolektíve,
- e) chronický alkoholizmus a iné závažné toxikómie, pokiaľ nedošlo k likvidácii návyku, čo má byť doložené potvrdením príslušného odborného lekára — psychiatra ústavu národného zdravia pri rešpektovaní lehôt určených pokynom hlavného odborníka pre psychiatriu Ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí SSR,
- f) choroby srdcové a cievne v štádiu dekompenzácie a ich komplikácie vedúce k výraznému obmedzeniu pohyblivosti.

(2) Vo výnimočných prípadoch môže povoliť výnimku z kritérií uvedených v odseku 1 národný výbor, ktorý rozhoduje o prijatí do ústavu.

(3) Do domovov dôchodcov nemožno prijať

občanov, ktorých zdravotný stav vyžaduje liečenie a trvalé odborné ošetrovanie v lôžkovom zariadení ústavu národného zdravia. Ide najmä o tieto zdravotné postihnutia:

- a) infekčné a parazitárne choroby všetkých druhov a štádií, keď chorý môže byť zdrojom nákazy,
- b) tuberkulóza s výnimkou štádií P III a M III a ďalších stabilizovaných a iných inaktívnych foriem; potvrdenie vydá príslušný odborný lekár ústavu národného zdravia,
- c) pohlavné choroby v akútnom štádiu, v chronickom štádiu len na základe vyjadrenia príslušného odborného lekára ústavu národného zdravia, ktoré nesmie byť v rozpore s predpismi hygienickej služby,
- d) zhubné novotvary všetkých typov a lokalizácií, pokiaľ nebola po komplexnej liečbe dosiahnutá remisia a v čase prípadného prijatia do domova dôchodcov boli zistené metastázy,
- e) diabetes mellitus nekompenzovateľný štandardnou diétou a bežnými perorálnymi liekmi alebo inzulínom a pri súčasnom výskyte komplikácií,
- f) psychozy a psychické poruchy, pri ktorých chorý môže ohroziť seba i druhých, resp. jeho správanie znemožňuje pokojné spolunažívanie v kolektíve,
- g) chronický alkoholizmus a iné závažné toxikománie, pokiaľ nedošlo k likvidácii návyku a správanie občana znemožňuje pokojné spolunažívanie v kolektíve. Potvrdenie vydá príslušný odborný lekár — psychiater ústavu národného zdravia, pri rešpektovaní lehôt určených pokynom hlavného odborníka pre psychiatriu Ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí SSR,
- h) imbecilita alebo idiocia,
- ch) roztrúsená mozgomiešna skleróza, ak nebola komplexnou liečbou dosiahnutá dlhodobá remisia alebo ak nejde o stabilizovanú formu; potvrdenie vydá prednosta príslušného neurologického oddelenia ústavu národného zdravia,
- 1) degeneratívne nervové ochorenia (amyotrofická laterálna skleróza, bulbárna paralýza, spinálna heredoataxia, progresívna mozgová a mozočková atrofia a pod.), ak sa komplexnou liečbou nedosiahla dlhodobá remisia alebo ak nejde o stabilizovanú formu; potvrdenie o tom vydá prednosta príslušného neurologického oddelenia ústavu národného zdravia,
- j) srdcové choroby v štádiu dekompenzácie spojené s výrazným obmedzením hybnosti a sebaobsluhy,
- k) ťažké trofické zmeny na končatinách cievneho pôvodu a ischemické zmeny na končatinách internou liečbou už neovplyvniteľné a v gangrenóznom štádiu,
- l) zlyhávajúce dýchacie funkcie akéhokoľvek pôvodu spojené s výrazným obmedzením hybnosti a sebaobsluhy,
- m) chronické choroby pečene v štádiu dekompenzácie,
- n) chronické choroby funkcie obličiek v štádiu zlyhávania,
- o) chronické fistulujúce osteomyelitidy akéhokoľkej etiológie,
- p) ireparibilné stavy po zlomeninách a luxáciách, najmä dolných končatín a chrbtice s ťažším obmedzením pohyblivosti,
- r) stavy po amputáciách s ťažkým obmedzením alebo znemožnením pohybu, pri ktorých nemožno používať protézy a zabezpečiť pohyblivosť s pomocou barlí alebo vozíka pre invalidov,
- s) postihnutie lokomočného aparátu akéhokoľvek pôvodu s ťažším anatomickým a funkčným obmedzením a so značným sťažením sebaobsluhy,
- t) stavy po poranení alebo operácii mozgu, miechy a chrbtice s trvalou poruchou hybnosti, ktorá značne obmedzuje sebaobsluhu,
- u) postihnutie zmyslových funkcií, predovšetkým zraku a sluchu, ktoré spôsobuje značné obmedzenie alebo stratu orientácie alebo bežného dorozumievania sa.

[4] Vo výnimočných prípadoch môže povoliť výnimku z kritérií uvedených v odseku 3 národný výbor, ktorý rozhoduje o prijatí do domova dôchodcov.

[5] Bacilonosičov možno prijať do domova dôchodcov len vtedy, ak sú vytvorené podmienky požadované hygienickou službou príslušného národného výboru, o čom musí byť vyhotovený záznam, ktorý sa pripojí k dokumentácii žiadateľa o umiestnenie do domova dôchodcov.

[6] Pre prijatie do domova-penziónu pre dôchodcov platia rovnaké kritéria ako pre prijatie do domova dôchodcov, pričom nemožno do neho prijať občana, ktorého zdravotný stav je taký, že trvale potrebuje ošetrovanie a obsluhu inou osobou.

- 1) § 5 ods.7 zákona SNR č.106/1988 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej socialistickej republiky v sociálnom zabezpečení.
- 2) § 54 zákona SNR č.106/1988 Zb.
- 3) § 8 ods.1 Trestného poriadku. § 292 Trestného poriadku. § 128 Občianskeho súdneho poriadku.
- 4) § 78 a nasl. Zákona o rodine.
- 5) § 46 Zákona o rodine. § 19 ods.1 písm. a) č.1 zákona SNR č.106/1988 Zb.
- 6) § 25 zákona SNR č.106/1988 Zb.
- 7) § 140 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení.
- 8) § 46 Zákona o rodine.
- 9) § 5 zákona č.50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti.
- 10) § 179 a 181 Občianskeho zákonníka.
- 11) § 8 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb.
- 12) § 45 a 78 Zákona o rodine.
- 13) ČSN 30 033.
- 14) § 140 ods.2 a 4 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb.
- 15) Zákon č.255/1946 Zb. o príslušníkoch čs. armády v zahraničí a o niektorých iných účastníkoch národného boja za oslobodenie.
- 16) § 54 ods.1 a 2 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.
- 17) § 341 Občianskeho zákonníka.
- 18) § 190 až 203 Zákonníka práce. § 44 ods.3 nariadenia vlády ČSSR č.54/1975 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce.
- 19) Vyhláška ÚRO č.165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanom v osobitných prípadoch v znení vyhlášky č.155/1983 Zb. a vyhlášky č.135/1984 Zb.
- 20) Vyhláška FMPSV č.33/1984 Zb. o cestovných náhradách v znení vyhlášky č.81/1988 Zb.
- 21) § 129 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb.
- 22) § 157 ods.2 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb.
- 23) Vyhláška MZ SSR č.46/1985 Zb. o postupe pri úmrtí a o pohrebníctve.
- 24) Výnos MPSV SSR z 30.6.1987 č.31-3673/1987 o stravných jednotkách v zariadeniach sociálnej starostlivosti, reg. v čiastke 14/1987 Zb.
- 25) Úprava MPSV SSR zo 4.4.1985 č.31/43-2262/1985, ktorou sa upravuje výška a podmienky úhrady za ubytovanie a základnú starostlivosť v domovoch pre matky s deťmi, reg. v čiastke 11/1985 Zb.
- 26) § 129 až 138 vyhlášky FMPSV č.149/1988 Zb.

